

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

STOU academic Journal of research and innovation
(Humanities and Social Science)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565)

ISSN (Online) : 2773-9570

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารวิชาการของสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยวารสารมีนโยบายรับพิจารณาบทความหรือข้อเขียนของนิสิต นักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นักวิชาชีพ นวัตกรรม และบุคคลทั่วไปที่มีผลงานได้ตามมาตรฐานที่ วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) กำหนดไว้

ขอบเขตของวารสารเป็นวารสารทางสาขานิติศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องได้แก่ พฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จิตวิทยา นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ การจัดการบริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจากหลากหลายสถาบันอย่างน้อย 3 คน แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

กำหนดการเผยแพร่วารสาร

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารราย 6 เดือน มีกำหนดการตีพิมพ์และเผยแพร่วารสารดังนี้

- ฉบับที่ 1 ออกเผยแพร่ประจำเดือน มกราคม – มิถุนายน
- ฉบับที่ 2 ออกเผยแพร่ประจำเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

การติดต่อ

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

โทร 02-504 8341 โทรสาร 02-503 3580

เว็บไซต์ <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/InnovationStou>

บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา

- อธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศาสตราจารย์ พชณี เขยจรรยา : ความเชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์และระเบียบวิธีวิจัย
- รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดิพัฒน์ เอี่ยมรินทร์ : ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์
ความเชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ การจัดการการสื่อสาร การสื่อสารการเมือง การจัดการสื่อสารองค์กร
- รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท : ความเชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์และรัฐศาสตร์
- รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ธร ท่อแก้ว : ความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมและการสื่อสารการเมืองและการปกครอง)
- รองศาสตราจารย์ วรภูมิ เทพทอง : ความเชี่ยวชาญด้านนิติศาสตร์และกฎหมายเอกชน
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิระ โรจนประภายนต์ : ความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการจัดการ
ภาษาและการสื่อสาร
- รองศาสตราจารย์ ดร.วัลภา สบายยิ่ง : ผู้อำนวยการสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ความเชี่ยวชาญด้านการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ การพัฒนาองค์การ
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- รองศาสตราจารย์ ดร.สังวรณ์ ังคกระโทก : ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ความเชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผลและการวิจัยเชิงปริมาณ
- รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ หองรินทร์ : ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ความเชี่ยวชาญด้านจริยธรรมสื่อ สื่อสารมวลชน สื่อใหม่ และการบริหารสื่อ

บรรณาธิการ

- อาจารย์ ดร.หัสพร ทองแดง (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

- รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยฉัตร ล้อมขวกร (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- รองศาสตราจารย์ ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เอี่ยมขันติถาวร
(สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ สุขโสด (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงลักษณ์ สกฤติจิตรสินธุ์
(สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ รัตนโกคา
(สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณ จรรยาวัชรธรรม (สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- อาจารย์ ดร.กานต์ บุญศิริ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

- อาจารย์ ดร.กรกช ชันธบุญ (สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- อาจารย์ ดร.ปณณทรี สันติสุภาพร
(สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- อาจารย์ ดร.พิศุทธิภา เมธิกุล (สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- อาจารย์ ดร.พัทธนันท์ บุตรนุญ (กลุ่มงานวิจัย สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)
- อาจารย์ ดร.พนทิพา อมรฤทธิ์ (กลุ่มงานวิจัย สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

- รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์ (อาจารย์พิเศษและนักวิชาการอิสระ)
- รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวดี มณีโชติ (คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัตน์)
- รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว
(คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)
- รองศาสตราจารย์ ดร.กล้าหาญ ญ น่าน
(สาขาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมนคลธัญบุรี)
- รองศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย
(สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา)
- รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม รัตนมณี (คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)
- รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี (คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก)
- รองศาสตราจารย์สุมน อยู่สิน (นักวิชาการอิสระ)
- รองศาสตราจารย์จันทนา ทองประยูร (นักวิชาการอิสระ)
- รองศาสตราจารย์อมรพรรณ ชุ่มโชคชัยกุล (นักวิชาการอิสระ)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม
(คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์
(สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี ปิยพสุนทรา
(คณะศิลปศาสตร์ ภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันตก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรพงษ์ พวงเล็ก (คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารยา เขียวทอง (คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ์ กัลยาณมิตร
(คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว
(ภาควิชานิติศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ เมทะนี
(คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สาขาวิชาการดนตรีและศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต)

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

STOU Academic Journal of Research and Innovation (Humanities and Social Science)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565) Vol. 2 No. 1 (January – June 2022)

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร โพธิ์มณี (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชินีเพ็ญ มะลิสวรรณ
(สาขาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่อดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)
- อาจารย์ ดร.โสธยา งามสนิท
(สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)
- อาจารย์ ดร.สมัชชา นิลปัทม์ (คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี)
- อาจารย์ ดร.พิมพ์ชนา พักเปี่ยม (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี)

กองจัดการ

- นางสาววรรณภา นิมอ่อน ผู้จัดการวารสารฯ
- นายพัชรพล ฤทธาภรณ์ ผู้ช่วยผู้จัดการวารสารฯ

ออกแบบปก

- นางสาวอัญชลี คนชม

จัดรูปเล่ม

- นางสาววรรณภา นิมอ่อน

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ฉบับนี้เป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2565) ซึ่งมีขอบเขตของวารสารเป็นวารสารทางสาขานิเทศศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องได้แก่ พฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จิตวิทยา นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ การจัดการบริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้วยเห็นความสำคัญของการรวบรวมความรู้ ถ่ายทอดและเผยแพร่เป็นวารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) โดยมีกำหนดออก 2 ฉบับต่อปี คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) ซึ่งเผยแพร่ในรูปแบบวารสารออนไลน์

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ขอขอบพระคุณสาขาวิชานิเทศศาสตร์และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ที่เอื้อให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการ และจัดทำจนได้วารสารฉบับนี้ปรากฏสู่สายตาของท่านผู้อ่าน

ขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกๆ ท่าน ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวารสารโดยส่งงานเขียนที่มีคุณค่า และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ประเมินคุณภาพของบทความทุกชิ้น โดยให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงงานเขียนจนได้บทความที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาบทความทั้งหมดที่นำเสนอในวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านให้สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านนิเทศศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไปทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพ

อาจารย์ ดร.พัศพร ทองแดง

บรรณาธิการวารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ.

(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ (Academic Article)

- การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดสุพรรณบุรี
สมพงษ์ สุนทรธรรม, สมาน งามสนิท และ สุรินทร์ นียมางกูร.....1-8
- An Analysis Study of Affordable Housing in the United States
Nuparp Noksakul, Sman Ngamsnit and Surin Niyamangkoon.....9-16

บทความวิจัย (Research Article)

- ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิต
การทำงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
พลธาวิน วัชรธรธำรงค์, ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์, ปรียานุช สุขบุญมาก
และวรัชญา ขมหวาน.....17-30
- กระบวนการเรียนรู้ผ่านการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชน
อย่างยั่งยืน
โสรยา งามสนิท, ปรียา สมพิช, นิศารัตน์ วิไลลักษณ์ และณัฐสุพงศ์ สุขโสด.....31-41
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
พัทธดนย์ สุภานันท์ และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์.....42-51
- แนวทางการพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกรในสำนักงานจัดการทรัพยากร
ร้านสาขาของบริษัท ABC
ฐาปนี ช้างแรงการ และวิเชศ คำบุญรัตน์.....52-62
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว
อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
พรรณีภา มาลี และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์.....63-78
- การส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต
อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
สมบุญณ์ จุลมุกสิก และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์.....79-92
- การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษาโรงแรม
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สุภาพร สารเศ และเดชา โลจนสิริศิลป์.....93-100

สารบัญ

หน้า

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

- สื่อดิจิทัล : นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
(กมลรัฐ อินทรทัศน์, 2561)

ปิยฉัตร ล้อมชวการ.....101-103

Received: October 21, 2021

Revised: June 1, 2022

Accepted: June 5, 2022

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดสุพรรณบุรี

Wellness Tourism in Suphan Buri Province

สมพงษ์ สุนทรธรรม (Sompong Soontorntham)¹

สมาน งามสนิท (Sman Ngamsanit)²

สุรินทร์ นียมามงกูร (Surin Niyamangkoon)³

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ การท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และ/หรือบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจควบคู่กัน โดยมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวบวกกับการพักผ่อนควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพของนักท่องเที่ยว ในปัจจุบันผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้นและสภาพในเมืองมีมลพิษมากมาย เช่น ฝุ่นละอองในอากาศ เสียงจากรถยนต์ และอุตสาหกรรมอื่นๆ ทำให้สังคมหันมาดูแลใส่ใจสุขภาพมากขึ้น การพักผ่อนหย่อนใจไปยังสถานที่ต่างๆ ตามแหล่งธรรมชาติที่มีความสวยงาม ผสมผสานการดูแลสุขภาพ จึงเป็นที่มาของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือว่าเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทิศทางของโลกก็หันมาสนใจรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้นทุกๆ ปี เห็นได้จากการที่ชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวบวกกับการพักผ่อนในประเทศไทยมากขึ้นทุกปี ทำให้เศรษฐกิจจากภาคการท่องเที่ยวเข้มแข็งขึ้น และมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันประชากรของประเทศไทยมีอายุยืนยาวขึ้น สังคมจึงกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุก็ดูแลสุขภาพของตนดีขึ้นเพื่อควมมีอายุยืนยาว การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอีกแนวทางหนึ่งเพื่อการนันทนาการและดูแลสุขภาพ ประกอบกับประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรมที่ดึงดูด ประกอบกับมีหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาพจากการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่งด้วย หลักพุทธธรรมหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในเรื่องภาวนา ๔ ได้แก่ ๑) กายภาวนา ๒) สติภาวนา ๓) จิตภาวนา ๔) ปัญญาภาวนา ช่วยสร้างดุลยภาพแห่งชีวิตของบุคคล ทั้งในด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา เมื่อเราประยุกต์ใช้ธรรมะหมวดนี้เข้ากับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะช่วยให้ผู้ประยุกต์สามารถเชื่อมโยงร่างกายและจิตวิญญาณเข้ากับบริบทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็จะเชื่อมโยงชีวิตที่ดึงดูดเข้ากับธรรมชาติแวดล้อมและสังคมได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พุทธบูรณาการ

¹ นิสิตปริญญาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

Wellness tourism is the tourism to promote health or to cure health ailment and to rehabilitate health and physical and mental wellbeing at the same time with the consciences to protect and conserve tourism resources, tourist attractions both nature and culture. Wellness tourism is activities for relaxation and health care at the same time. At present, people tend to live longer and city environment becomes polluted with dust from construction, noise from cars and traffic and other industries resulting the people in society turn to be more aware of health by travelling to rest to relax at various places with beautiful natures combined with health care and promotion that becomes the wellness tourism. Tourism Industry is an important tool that can drive Thailand's economy with increasing trends of booming industry. This can be seen from many foreigners coming to spend holidays in Thailand each years and there is trend of increasing that makes Thai tourism economy strong and will be stronger continuously. At present people tend to have longevity, the society becomes aged society. Older people take good care of their health in order to live longer and society becomes the old ages society. Wellness tourism is one of alternatives for recreation and health care. Besides, Thailand is rich with beautiful nature, fine tradition and culture including Buddhism principles that can be integrated to create wellness tourism. Buddhism principle that is appropriate for wellness tourism is Bhavana 4 or the 4 developments which are composed of 1) Physical Development, Moral Development, Emotional Development and Intellectual Development. All these Buddhist Principles made the balance of life, associated individual behavior and mindfulness with the natural environment and sustainable society.

Keywords: Wellness Tourism, Buddhism Integration

บทนำ

การท่องเที่ยว ถือเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญทางด้านเศรษฐกิจ มีผลต่อการพัฒนาประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ซึ่งนำมาสู่การกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น ในภาพรวมแล้วทำให้ประเทศมีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาประเทศ กรอบการพัฒนาประเทศระยะยาว ครอบคลุมตั้งแต่ปี 2561 - 2580 ในส่วนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป้าหมายคือการเป็นจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวระดับโลก หรือเป็นแม่เหล็กการท่องเที่ยวระดับโลก โดยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และ

แพทย์แผนไทยยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ การเสริมความงามสู่ตลาดระดับสูง การท่องเที่ยวทางน้ำ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาคเพื่อขยายการท่องเที่ยวไทย และภูมิภาคไปพร้อมกัน ซึ่งนับเป็นมูลค่ามากมายที่จะสามารถพัฒนาชุมชนให้น้ำท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาท้องถิ่น จุดเน้น การดำเนินการในปี 2562 สร้างกระแสใส่ใจสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์สินค้า สร้างประสบการณ์ ด้าน การท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ส่งเสริมเมือง รองและชุมชน คำนึงถึงเมืองหลักพ่วงเมืองรอง ชุมชนพร้อมขาย ตอบโจทย์ปัญหาของภูมิภาค และสอดคล้อง กับความต้องการของกลุ่มตลาดเป้าหมายในพื้นที่ชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีแรงจูงใจหรือจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และ/หรือบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ หรือเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจควบคู่กัน โดยมีจิตสำนึก ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือการพักผ่อนควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพของ นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแบ่งตามลักษณะสุขภาพของการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่ติดอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ กำลังเป็นที่นิยมอย่างสูงทั่วโลก เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพของ ตนเองภายใต้สภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมในปัจจุบัน โดยการออกกำลังกายและดูแลสุขภาพอย่างถูกวิธี เช่น การนั่งสมาธิ การฝึกโยคะ การฝึกไทเก็ก การอาบน้ำแร่หรือสปา การนวดแผนโบราณ การรับประทานสมุนไพร การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพและการพักผ่อนในที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ใกล้ธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งประเทศไทยมีสถานที่ให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพหลายประเภท เช่น การนวดแผนโบราณที่วัดโพธิ์ การนั่งสมาธิ ในวัดสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูสุขภาพของนักท่องเที่ยว หรืออยู่ในระยะพักฟื้น การท่องเที่ยวลักษณะนี้ นักท่องเที่ยวต้องการอากาศที่บริสุทธิ์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเป็นธรรมชาติรับประทานเพื่อสุขภาพ และออกกำลังกายอย่างเบาๆ เพื่อฟื้นฟูสุขภาพ สถานที่ท่องเที่ยวที่ให้บริการลักษณะนี้ เช่น ชีวาครม สถานที่พักตากอากาศชายทะเล เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเพื่อรักษาโรคของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในลักษณะนี้กำลังได้รับความนิยมเป็น อย่างสูง เนื่องจากค่ารักษาพยาบาลในประเทศไทยถูกกว่าต่างประเทศ และประเทศไทยมีแพทย์ที่มีความ เชี่ยวชาญ และมีมือหลายด้าน เช่น การทำทันตกรรม การเปลี่ยนสะโพก การเปลี่ยนข้อเข่า การผ่าตัดเพื่อเสริม ความงาม เป็นต้น

การพัฒนาส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อยุทธศาสตร์ การพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ 10 ปี (พ.ศ. 2559 - 2568) และมุ่งสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ (Medical & Wellness) กำลังเดินหน้าอย่างได้ผล การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลกมีมูลค่า

1.6 ล้านล้านบาท ขยายตัวปีละเกือบ 10 เปอร์เซ็นต์ ช่วยสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้ประกอบการ เติบโตขึ้นร้อยละ 30⁴

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical & Wellness Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมโดยมีแนวโน้มที่จะพัฒนาท่องเที่ยวให้เป็นไปในลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมากขึ้น กล่าวคือ นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น วิถีชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นพิเศษปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมเดินทางไปวัด เพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนา การปฏิบัติธรรม ซึ่งมักจะใช้เวลาหยุดในช่วงเทศกาลวันสำคัญทางศาสนาจะมีการถือศีลปฏิบัติธรรม และประชาชนในท้องถิ่นที่เล็งเห็นผลประโยชน์ จึงเริ่มมีการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง และเข้ามาใช้พื้นที่ในวัดเพื่อการประกอบอาชีพมากขึ้น

การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

1. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2563) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ ส่งผลให้เกิดสุขภาพ (Wellness) อาทิเช่น การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ การนวด การประคบสมุนไพรเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ รวมไปถึงโปรแกรมการลดน้ำหนัก การฝึกโยคะ การขับสารพิษออกจากร่างกาย(Detox) การฝึกทำสมาธิ เป็นต้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยังมีเป้าหมายให้นักท่องเที่ยวมีสุขภาพร่างกายและจิตใจ แข็งแรงสมบูรณ์ (Wellness Services) โดยพนักงานผู้ให้บริการโดยตรง เช่น การนวดแผนไทย การนวดเท้า การนวดน้ำมัน การนวดกดจุด เป็นต้น

สอดคล้องกับการให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ⁵ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ หรือ Wellness Tourism เป็นการท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงออกจากสิ่งที่ทำให้เป็นทุกข์จากการใช้ชีวิตประจำวันไปสู่สถานที่สงบสบายเป็นจุดหมายในการปรับสภาพ หาคความลงตัวของการดำรงชีวิต ซึ่งประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นไปสู่จุดหมายปลายทางนั้นเป็นปัจจัยสำคัญ โดยสถานที่ท่องเที่ยวต้องพัฒนาความสามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมักมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพ เช่น การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ การฝึกสมาธิ การฝึกโยคะ การนวดผ่อนคลายบำบัด

⁴การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). การนำเสนอทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ ททท. ปี 2563. สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <http://www.tatreviewmagazine.com>.

⁵กานดา อีรานนท์. (2561). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย: สถานการณ์และศักยภาพทางการแข่งขันในภูมิภาคอาเซียน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 12(Supplement), 22.

2. ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สามารถแบ่งได้ตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภทหลัก⁶ ดังนี้

2.1 การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติ และวัฒนธรรม โดยจัดสรรเวลาส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพ เช่น การนวดแผนไทย การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา โดยจุดประสงค์หลักของการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ คือ การส่งเสริมบำรุงรักษาสภาพกายและสุขภาพจิต การบำบัด การฟื้นฟูสุขภาพ การทำจิตให้สงบด้วยการฝึกปฏิบัติสมาธิ

2.2 การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งเพื่อมาทำกิจกรรมบำบัดรักษาโรค หรือฟื้นฟูสุขภาพต่างๆ เช่น การตรวจร่างกาย การผ่าตัดเพื่อรักษา การผ่าตัดเสริมความงาม หรือการแปลงเพศ ในโรงพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐาน หรือเรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงแพทย์ (Medical Tourism)

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นประกอบไปด้วย การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ปรับสมดุลทั้งสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ขจัดความเครียด เพิ่มพลังกำลังให้สมบูรณ์และแข็งแรง

3. ทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดเป้าหมายเชิงเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากปี 2563 ซึ่งจะทำให้รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นเป็น 2.431 ล้านล้านบาทในปี 2563 ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,287 ล้านล้านบาท ทำให้รายได้รวมเพิ่มขึ้นจาก 3.38 ล้านล้านบาท เป็น 3.718 ล้านล้านบาท

ดังนั้น ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะแสวงหาแนวทางเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาส โดยนำจุดแข็งและโอกาสของประเทศมากำหนดเป็นแนวทางหลัก ตลอดจนการตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามวิสัยทัศน์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ต้องการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) อย่างยั่งยืนต่อไป

4. แนวทางการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

4.1 ภาครัฐ พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

4.2 ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้งาน และสอนผ่านระบบพี่เลี้ยง

4.3 ผู้ปฏิบัติงานในแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถดำเนินงาน และจัดให้มีการเรียนรู้ผ่านระบบคอมพิวเตอร์

4.4 ผู้ประกอบการด้านสุขภาพตามภูมิปัญญาไทย จัดให้มีการอบรมหลักสูตรส่งเสริมสุขภาพตามภูมิปัญญาไทยภายในองค์กร

⁶ E-sichaikun, 2014, 170-173

4.5 ผู้ให้บริการด้านสุขภาพแก่นักท่องเที่ยวในสถานบริการสุขภาพ จัดให้มีการฝึกอบรมจากเครือข่ายผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

4.6 ผู้ประกอบการด้านที่พัก พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

4.7 บุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรวมทุกประเภท พัฒนาศักยภาพใหม่ๆ ของบุคลากรให้สามารถดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ สินค้าพื้นเมือง และอาหารท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง รวมถึงมีตลาดเก่าแก่ ตลาดโบราณ และตลาดยุคใหม่ เช่น ตลาดสามชุกร้อยปี ตลาดเก้าห้อง 100 ปี และตลาดบางลี่ เป็นต้น ร่วมสัมผัสวิถีชีวิตของชาวสุพรรณบุรี เช่น หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย วิถีชีวิตของคนในชนบทที่กำลังจะเลือนหายไป เรียนรู้วิถีชีวิตชาวนาจังหวัดสุพรรณบุรี ยังเป็นดินแดนแห่งขุนเขา เช่น อุทยานแห่งชาติพุเตย เป็นป่าผืนสุดท้ายของป่าห้วยขาแข้ง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีความเงียบสงบ ความงดงามของป่า น้ำตก หมอกยามเช้า และยังได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชากระแหม้งอีกด้วย นอกจากนี้ จังหวัดสุพรรณบุรียังมีแหล่งท่องเที่ยวที่ซ่อนอยู่มากมาย เช่น กิจกรรมต่าง ๆ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงพญายักษ์ สวนสัตว์ และแหล่งอนุรักษ์ปลาน้ำจืด วัดวาอารามที่มีสถาปัตยกรรมที่งดงาม จังหวัดสุพรรณบุรีถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่พักผ่อนหย่อนใจ มีสถานที่พักผ่อนที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติที่สงบ ร่มเย็นสวยงาม มีสถานที่ศึกษา และค้นคว้า ทั้งประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ และเรื่องราวที่น่าสนใจในอดีต การได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม วัฒนธรรมที่หลากหลาย อาหารกายอาหารใจ มากมายจึงจัดเป็นจังหวัดที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอีกจังหวัดหนึ่งด้วย

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ต้องประกอบไปด้วย การพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ พัฒนาด้านพฤติกรรมและปัญญาภายใต้ความตระหนักรู้ ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งตรงกับหลักภavana ๔

ภavana ๔ หมายถึง การเจริญ การทำให้เป็นให้มีขึ้น การฝึกอบรม การพัฒนา ประกอบไปด้วย

๑) กายภavana คือ การเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดีและปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ: physical development

๒) ศีลภavana คือ การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรม ศีลให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย ผู้ร่วมกับผู้อื่นได้ดี เกื้อกูลแก่กัน: moral development

๓) จิตภavana คือ การเจริญจิต พัฒนาจิตการฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตา กรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุข ผ่องใส เป็นต้น: emotional development

๔) ปัญญาภาวนา คือ การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดปล่อยจากความทุกข์แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วยปัญญา: intellectual development⁷

กายภาวนา สามารถนำมาบูรณาการกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านที่ทำให้มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีความสดชื่น ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เช่น การฝึกโยคะ การเดินท่องเที่ยวชมธรรมชาติ การปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำไปสู่สัปปายะ คือ ความประพฤติที่ดีงาม ไม่เบียดเบียน สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จิตภาวนา เป็นขั้นตอนของการเจริญจิต มีเมตตา นำไปสู่การพัฒนาคน เพื่อนำไปแก้ปัญหาด้านจิตได้ ทำให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง ต่อสู้กับอุปสรรค ความเครียดในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เช่น การนั่งสมาธิ พิจารณากาย พิจารณาใจภายในจิตของตนเอง ทำให้ตระหนักรู้และเกิดปัญญาปัญญาภาวนา เป็นการฝึกฝนอบรมปัญญาให้ทำในสิ่งที่ดีงามเป็นกุศล และหลีกเลี่ยงการทำสิ่งที่เป็นอกุศล ให้เข้าใจสภาวะความเป็นจริงต่อผู้อื่น ต่อสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การท่องเที่ยวเชิงปัญญา เช่น พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างกว้างไกล เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น รวมทั้งปัจจุบันก็มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ต่างก็สนใจเข้ามาปฏิบัติธรรม เช่น การเจริญสติวิปัสสนากรรมฐาน

แนวทางบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ในคำสอนทางพระพุทธศาสนา การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพมีความสุขที่แท้จริงเป็นสิ่งสำคัญ จึงสอนให้ปฏิบัติทางกายและจิตใจควบคู่กันไปอย่างพอดีตามหลัก มัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งสรุปได้ในหลักภาวนา ๔ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางกาย พัฒนาศีล พัฒนาจิตใจ พัฒนาความรู้ความเข้าใจให้สมบูรณ์พร้อม สำหรับการวัดผลการพัฒนาตามหลักภาวนานั้น อาจใช้หลักภาวนา ๔ ประการ คือ ภาวนากาย มีกายที่พัฒนาแล้ว ภาวนาศีล มีศีลที่พัฒนาแล้ว ภาวนาจิต มีจิตที่พัฒนาแล้ว และภาวนาปัญญา มีปัญญาที่พัฒนาแล้ว ซึ่งนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุสามารถนำมาบูรณาการเพื่อสร้างความสุขในชีวิตได้ โดยมีรูปแบบกิจกรรม คือ สุขสบาย สุขสนุก สุขสง่า สุขสว่าง และสุขสงบ⁸

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญาและการปฏิบัติ ซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาให้กับชีวิตและความเป็นอยู่จริงของมนุษย์ พระพุทธศาสนามุ่งเน้นการสอนความจริงที่เป็นประโยชน์และสั่งสอนเฉพาะสิ่งที่จะนำมาปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง ด้วยเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตจริงของมนุษย์นี้เอง หลักพุทธธรรม จึงต้องอาศัยการพิจารณาคุณค่าทางจริยธรรม หลักธรรมเพื่อส่งเสริมซึ่งกันและกันไปในทิศทางที่ก่อประโยชน์อย่างสูงสุด⁹

⁷อง ปณจก.๒๒/๗๙/๑๒๑.

⁸พระราชนิพนธ์ วิสารโท. บูรณาการพุทธธรรมกับระบบการดูแลสุขภาพพระยาว สำหรับผู้สูงอายุของอำเภอศรีวิไลจังหวัดบึงกาฬ. สาขาวิชาพุทธศาสนา บัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

⁹อนุสรณ์ ว่องวานิช. การดำเนินธุรกิจ แนวพุทธบูรณาการ. สืบค้นจาก <http://www.dsdw2016.dsdw.go.th>

บทสรุป

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวเพื่ออายุวัฒนะ หรือ Wellness Tourism เป็นการท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นทุกข์จากการใช้ชีวิตประจำวันไปสู่สถานที่สงบสบายของการดำรงชีวิต นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มักมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ เช่นการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ การฝึกสมาธิ การฝึกโยคะ การนวดผ่อนคลายบำบัด เป็นต้น

ประเทศไทยมีศักยภาพเพียงพอที่จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เนื่องจากประเทศไทยมีจุดแข็งที่เป็นข้อได้เปรียบ และมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอย่างมาก อันประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ อาหาร สมุนไพร การแพทย์ทางเลือกแผนไทย กีฬาท้องถิ่น ศาสนา สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว มีบุคลากรที่มีคุณภาพการให้บริการระดับสูง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงสุดของภาคธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทย และมีแนวโน้มเป็นที่นิยมสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องคู่กับจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กานดา อีรานนท์. (2561). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย: สถานการณ์และศักยภาพทาง
การแข่งขันในภูมิภาคอาเซียน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 12(Supplement), 22.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). การนำเสนอทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ ททท. ปี 2563.
สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <http://www.tatreviewmagazine.com>
ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี. สืบค้นจาก
<https://www.lovethailand.org/travel/th/35-สุพรรณบุรี.html>
<https://www.lovethailand.org/travel/en/35-Suphan-Buri.html>
พระราชนันท์ วิสารโท. (2542). บูรณาการพุทธธรรมกับระบบการดูแลสุขภาพพระยาว สำหรับผู้สูงอายุของ
อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ. สาขาวิชาพุทธศาสนานันทวิทยา มหวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-
ราชวิทยาลัย.
อนุรุฑ ว่องวานิช. (2563). การดำเนินธุรกิจแนวพุทธบูรณาการ. สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก
<http://www.dsdw2016.dsdw.go.th>

Received: April 29, 2022

Revised: June 5, 2022

Accepted: June 10, 2022

An Analysis Study of Affordable Housing in the United States

Nuparp Noksakul¹

Sman Ngamsnit²

Surin Niyamangkoon³

Abstract

It is very interesting to learn that the affluent country such as United of America still have social welfare program such as affordable housing program. So, this article aimed to study the problem of the gap in affordable housing in the United States during the Clinton's administration. The data for study were based on James E. Wallace Abt Associates Inc. that indicated that the forms of federal financial support for affordable housing are roles of private, for-profit suppliers; local public housing agencies; and nonprofit, community-based developers in providing affordable housing. The primary U.S. vehicle for affordable housing production is currently the low-income housing tax credit. While this system has produced nearly 350,000 units of low-income housing, it has inherent inefficiencies relative to a direct capital grant and currently requires assembling mortgage financing from several sources. Congress and the Clinton administration have been reluctant to encourage much additional development by public housing agencies, and the capacity of nonprofit, community-based developers is still limited. Experiments are under way on a variety of credit enhancement and risk-sharing techniques. Also, the data for study from Harvard University Report on 2020 housing in the U.S.

Keywords: Affordability, Nonprofit sector, Program

¹ Ph.D. Student, Public Administration International Program, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

² Lecturer in Public Administration, International Program, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ Lecturer in Public Administration, International Program, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Introduction

This article concentrates on U.S. policies affecting the production, rehabilitation, or acquisition of rental and owner-occupied housing affordable to low-income target populations. At issue is the question of how best to reach those households needing some form of housing assistance to live decently at an affordable cost. It concentrates on the issue of the U.S. mechanisms for development of housing to be provided at costs affordable to low-income households. The current financing mechanisms, for both equity and mortgage financing, will be addressed, as will the matter of subsidy sources for lowering monthly costs to levels affordable by lower income households. Affordable housing in the U.S. refers to decent home in a suitable living environment for ever⁴

Affordable housing

What is “affordable” housing? “A decent home in a suitable living environment for every American family” was professed as a housing goal in the U.S. Housing Act of 1949 and reaffirmed in the 1990 National Affordable Housing Act, with the added condition that the housing should be affordable. The gap between this goal and the U.S. reality has been and remains large, however “affordable” is defined. Although affordable housing has no official definition, a widely accepted implicit definition is that monthly housing costs in adequate housing should be no more than 30 percent of household income. This is the rent payment standard currently used by the U.S. Department of Housing and Urban Development (HUD) for two of its major housing programs: public housing and the program called Section 8, which provides rental assistance. This implicit standard is by no means uniformly accepted. Michael Stone in his recent book, *Shelter Poverty: New Ideas on Housing Affordability*, argues that 30 percent of income is not an appropriate standard. He notes that, while other public programs have eligibility standards based on income, no other programs have an affordability standard⁵ (Stone, 1993). Stone uses the U.S. Bureau of Labor Statistics “Lower

⁴ Wallace, James E. 1994. *The Dilemma of the Disposition of Troubled FHA Insure Multi Family Rental Property Housing Policy Debate* 5(1):1-34

⁵ Stone, Michael. 1993. *Shelter Poverty: New Ideas on Housing Affordability*. Philadelphia: Temple University Press

Budgets” to define the cost of necessities other than housing as a function of household size and type. Once a household has paid housing costs, which typically are regarded as a preeminent item in the household budget, it is “shelter poor” if the remaining income is not enough to cover these basic, non-housing necessities. By this standard, one-third of the nation’s people are shelter poor, including many homeowners. As Stone points out this analysis does not indicate a magnitude of the affordability problem appreciably different from the conventional standard of 25 or 30 percent of income, but it is distributed very differently, with more severe problems among lower income households and larger households and less severe problems among middle income and smaller households (Stone 1993). The income target for federal programs has varied over time. Currently, the term “low-income households” refers to those with incomes at or below 80 percent of local median income, adjusted for family size. “Very low-income households” are those with incomes at or below 50 percent of local median income. Most explicit rental subsidy programs in the United States are now directed toward the very low-income group. The term “extremely low-income households” has been used by some researchers to refer to those with 25 percent of median income or less. The Tax Reform Act of 1986 established still another income criterion, 60 percent of median income, for the low-income housing tax credit. The affordable housing gaps. By any measure of affordability or housing need, millions of low-income U.S. households lack decent and affordable housing. According to a report by HUD (1991)⁶, 11.6 million (58 percent) of the 20 million low-income renter households paid 30 percent or more of their income for housing in 1989. About 5.5 million (28 percent) paid more than 50 percent. For very low-income households the problem is, understandably, even more acute. Forty percent of very low-income families had rent burdens exceeding 50 percent of income. Households in decent housing but paying a large fraction of their income for monthly housing costs could be helped most directly by an income transfer or a direct rental subsidy, such as the Section 8 rental assistance program in the United States, which already provides tenant-based assistance to 1.4 million households. Even worse off are those who pay a large fraction of income for housing yet live in

⁶ U.S. Department of Housing and Urban Development. 1991. *Priority Housing Problems and “Worst Case” Needs in 1989: A Report to the Congress*. Washington, D.C.

substandard conditions. The Joint Center for Housing Studies of Harvard University (1993) used the 1991 American Housing Survey to estimate the number of low-income households in housing need. The center identified low-income renter households that received no federal assistance and had a priority housing problem. Such as physically inadequate housing or paying at least 50 percent of income for rent. The study indicated that of the 6,048,000 extremely low-income renter households, 2,266,000 or 37 percent were receiving federal housing assistance in 1991.

Concerning the affordable housing in the United States of American, Harvard University's State of the Nation's Housing 2020 report, sponsored by Habitat for Humanity⁷, arrives at an exceptional time for the U.S. The COVID-19 pandemic, outcry for racial justice and intensified storms and wildfires have seriously tested our nation, elevating housing insecurity, racial discrimination in housing and the critical link between health and home to front page news.

As a new Congress and administration prepare for 2021 and as housing providers plan for the coming year, Harvard's 2020 report provides a touchstone for developing a shared understanding of our nation's housing challenges and what it will take to solve them. Four key findings from the report are particularly relevant to Habitat's mission and advocacy efforts⁸

1. Persistent unaffordability

In 2019, 37.1 million households were "housing cost burdened," spending 30% or more of their income on housing. This represented 30.2% of all households nationwide. One in 7 households — 17.6 million in total — were "severely cost burdened," spending half or more of their income on housing.

Renters were more cost burdened than homeowners, with 46% of renters cost burdened compared to 21% of homeowners. Also, 24% of renters and 9% of homeowners were severely cost burdened. In total, though, homeowners made up 40% of all households with severe housing cost burdens, given the larger number of homeowners in the overall population. Cost burdens were greatest among lower-income households. For households earning less than \$30,000, 81% of renters and 64%

⁷ *Habitat for Humanity*

⁸ *Harvard University's Joint Center for Housing Studies: 2020 State of the Nation's Housing report, sponsored by Habitat for Humanity. 2020*

of homeowners were cost burdened. This includes 57% of renters and 43% of homeowners with severe cost burdens. For those earning between \$30,000 and \$45,000, 57% of renters and 36% of homeowners were cost burdened, including 15% of renters and 13% of homeowners with severe cost burdens.

High housing cost burdens were driven by persistently high housing costs relative to income. In 2019, the median sales price of existing single-family homes rose faster than median household income for an eighth straight year.

The report points to various reasons for the continued undersupply of affordable homes, including Low-density zoning restrictions, Excessive parking requirements and High development fees

These factors increase the cost of homebuilding for developers and restrict the availability of land for construction.

2. Growing racial disparities

The report documents the persistence and growth of significant racial disparities in housing. Chief among these is the racial gap in homeownership. The gap between households of color and white households continued to grow in 2019, especially between white and Black households. That gap is now more than 30%, the largest it's been since 1983. While white household homeownership increased slightly to 73.3% in 2019, the Black household homeownership rate remained virtually flat at 42.8%. The homeownership rate for Hispanic households was 46.3%, and for Asian households 57.3%.

Similarly, among homeowners earning less than \$25,000, homeowners of color were 5-10 percentage points more likely to have cost burdens than white homeowners.

The report also highlights the significantly higher rate at which households of color live in neighborhoods with concentrated poverty. Nearly two-thirds of low-income Black, Hispanic and Native American individuals live in high-poverty areas, compared to one-third of low-income white individuals.

3. Widespread housing insecurity

According to data highlighted from the Census Bureau's *Household Pulse Survey* in late September, 36% of all homeowners lost employment income between March and the end of September. Among homeowners, income loss was most common for those earning less than \$25,000 (44%), Hispanic homeowners (49%) and Black homeowners (41%).

As of late September, 18% of Hispanic homeowners, 17% of Black homeowners and 12% of Asian homeowners were behind on mortgage payments, compared to 7% of white homeowners. Among those earning less than \$25,000, 32% of Hispanic, 26% of Black, 18% of Asian and 15% of white homeowners were behind on payments. Homeowners of color earning between \$25,000 and \$50,000 were also disproportionately behind on mortgage payments.

Similarly, 23% of Black, 20% of Hispanic and 19% of Asian renters were late on their rents compared to 10% of white renters as of late September. For all renters earning less than \$25,000 a year, one in five were behind on rent.

4. Major barriers to homeownership

The same survey found nearly half of current renters believed lack of enough money for upfront costs, like the down payment, would be a major obstacle to buying a home.

Greater caution from lenders following the pandemic, depleted savings due to job cutbacks and reduced income overall pose major ongoing barriers to homeownership heading into 2021, especially for lower-income renters and household of color

Narrowing the gap of homeownership

In order to narrow the gap of homeownership, Government agency reorganized and make affordable homeownership programs the largest homeownership program oriented to construction of units for low-income households more effective. Also the rural homeownership program, which provides an interest subsidy to yield an effective interest rate of 1 percent on loans. This program initiated 25,700 loans in 1992 and has accumulated contractual commitments for 7,000 new units since its creation in 1990. Virtually all the HOME funds allocated to rental assistance are targeted to households with incomes under 60 percent of the median, consistent with the income targeting of the tax credit. Of HOME homeownership funds, 77 percent are targeted to households under 60 percent of the median. While the HOME program gives participating jurisdictions wide latitude in how they configure a homeownership program. The objectives of the program were to increase homeownership among low- and moderate-income households, improve neighborhoods by building at large scale, and increase employment in those neighborhoods. The program offered competitively selected nonprofit organizations federal funding of up to \$15,000 per unit to provide “soft second” mortgage loans to first-time low- and moderate-income buyers. Federal funds from the Community Development Block Grant program were also

used to cover acquisition and development costs. Local government and private sources were also used to cover part of the costs and lower the income level that could be reached. Funding was provided in 1989, 1990, and 1991, at which point the program was canceled. The Nehemiah program was one of several zeroed out in the National Affordable Housing Act of 1990, under the presumption that its purposes were better covered through the HOME program. Of the 1,321-income targeting information was provided to the author by the HUD Office of Affordable Housing. The following summary is adapted from the final report of the evaluation of the federal Nehemiah program (Phipps, Heintz, and Franke 1994). Financing Affordable Housing in the United States 803 units funded in 1989, only 392 had been completed and occupied as of August 1993 (Phipps, Heintz, and Franke 1994). Thus far, the purchasers of Nehemiah housing have incomes of 44 percent of the local median income. While several of the programs are producing ownership units at modest costs, the nonprofit sponsors in several cases have found it difficult to organize and implement the program planned. HUD has had various so-called urban homesteading programs, under which properties that had defaulted on their HUD insurance were recycled to low-income families. The current version is called HOPE (for “Home Ownership for People Everywhere”) and is a program for providing grants to help low- and moderate-income households purchase single-family houses that have been foreclosed and are owned by the government. Also, the government has to make affordable housing the real affordable by making low income housing a decent home in a suitable living environment for every American family. as professed as a housing goal in the U.S. Housing Act of 1949 and reaffirmed in the 1990. National Affordable Housing Act, with the added condition that the housing should be affordable. The gap between this goal and the U.S. reality has been and remains large, however “affordable” is defined. Although affordable housing has no official definition, a widely accepted implicit definition is that monthly housing costs in adequate housing should be no more than 30 percent of household income. This is the rent payment standard currently used by the U.S. Department of Housing and Urban Development (HUD) for two of its major housing programs: public housing and the program called Section 8, which provides rental assistance. This implicit standard is by no means uniformly accepted. Once a household has paid housing costs, which typically are regarded as a preeminent item in the household budget, it is “shelter poor” if the remaining income is not enough to cover these basic, non-housing necessities. By this standard, one-third of the nation’s people are shelter poor, including many homeowners. This analysis does not indicate a magnitude of the affordability problem appreciably different from the conventional standard of 25 or 30

percent of income, but it is distributed very differently, with more severe problems among lower income households and larger households and less severe problems among middle income and smaller households. The income target for federal programs has varied over time. Currently, the term “low-income households” refers to those with incomes at or below 80 percent of local median income, adjusted for family size. “Very low-income households” are those with incomes at or below 50 percent of local median income.

Conclusion

According to the four factors: Persistent unaffordability, growing racial disparities, Widespread housing insecurity and Major barriers to homeownership indicated by Harvard University’s study, that increase the cost of homebuilding for developers and restrict the availability of land for construction, the national housing policy should be re-envisioned as follows:

Remedying both the legacy and continuing presence of racial discrimination in housing markets.

Creating new sources of subsidy to support the development of affordable homes for lower-income households.

Using regulatory and tax incentives to promote more efficient, private production of housing.

Investing in the housing stock of distressed, high-poverty communities.

Expanding housing choice vouchers and other forms of rental assistance to meet the entire need of very low-income renters.

References

- Harvard University’s Joint Center for Housing Studies. (2020). *State of the Nation’s Housing report*. Habitat for Humanity.
- Phipps, Heintz and Franke. (1994). Financing Affordable Housing in the United States in 1993
- U.S. Department of Housing and Urban Development. (1991). *Priority Housing Problems and “Worst Case” Needs in 1989: A Report to the Congress*. Washington, D.C.
- Stone, Michael. (1993). *Shelter Poverty: New Ideas on Housing Affordability*. Philadelphia: Temple University Press.
- Wallace, James E. (1994). The Dilemma of the Disposition of Troubled FHA Insure Multi Family Rental Property Housing Policy Debate, 5(1), 1-34.

Received: February 19, 2022

Revised: April 30, 2022

Accepted: May 1, 2022

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิต
การทำงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

The Relationship between Innovative Leadership of School Administrators
and Quality of Work Life of Teachers in District Quality Schools
under the Office of Chonburi Primary Educational Service Area 3

พลธาวิณ วัชรธรรมารงค์ (Pholthawin Wacharadhorntumrong)¹

ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์ (Sasinan Sirithadakunlaphat)²

ปรียานุช สุขบุญมาก (Preeyanuch Sukboonmak)³

วรัชญา ขมหวาน (Warachaya Khomwhan)⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ศึกษา 2) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 20 คน และครูผู้สอน 650
คนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา
2564 และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 19 คน และครูผู้สอน จำนวน 242 คน รวมทั้งสิ้น 261
คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่
ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2 ชุด สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
สหสัมพันธ์อย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพ

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบางละมุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์,ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา

³ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

⁴ ครูโรงเรียนอนุบาลบางละมุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คุณภาพชีวิตการทำงาน โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the level of innovative leadership of school administrators; 2) the level of quality of work life of teachers in district quality schools under the Office of Chonburi Primary Educational Service Area 3; and 3) to study the relationship between innovative leadership of school administrators and quality of work life of teachers in district quality schools. The population consisted of 20 administrators and 650 teachers in district school administrators and the sample group divided into 19 school administrators and 242 teachers in district quality schools under the Office of Chonburi Primary Educational Service Area 3 according to the Krejcie & Morgan sample size table which obtained by stratified sampling. The research instruments were 2 sets of 5-level rating scale questionnaires for school administrators and teachers. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and simple correlation.

The results of the research showed that 1) the innovative leadership of school administrators as a whole was at a high level. 2) The quality of work life of teachers in district quality schools as a whole was at a high level. 3) The innovative leadership of school administrators and the quality of work life of teachers in district quality schools under the Office of Chonburi Primary Educational Service Area 3, it was found that there was a statistically significant positive correlation at the .05 level.

Keywords: Innovative Leadership, Quality of Work life, District Quality School

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ ซึ่งรัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญองกามทุกด้านเพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนมาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งให้คนไทยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีความสุข มีการปฏิรูป

การศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดจุดเน้นและแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและระดับชั้นเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 49) ซึ่งการบริหารจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จและช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะภาวะผู้นำที่มีความสอดคล้องกับยุคปัจจุบัน นั่นคือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ การมองเห็นภาพลักษณ์และทิศทางขององค์กร รวมทั้งแนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาจนนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งนี้การที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนในสถานศึกษาย่อมส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมและคุณภาพชีวิตการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ Patel (2012), Horth and Vehar (2012), George (2012), เวียงวิวรรณ์ ทำทูล (2557) อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ (2558) พิทักษ์ ทิพย์วารี (2558) จุฑาทิพย์ ชนะเคน (2559) จีรภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) และสุจิตรา หนูงาม (2563) ทำให้ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 7 ด้านดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม 2) การบริหารความเสี่ยง 3) กลยุทธ์นวัตกรรม 4) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 5) การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 7) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม และผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียน จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดของนักวิชาการ ได้แก่ Walton (1974), Umstot (1984), Huse & Cummings (1980), Joao Leitao, Dina Pereira and Angela Gonçalves (2021, Javanmardnejad, S., Bandari, R., Heravi-Karimooi, M. et al (2021), Fakhri, Mahendra, Nurnida Ida, Winarno Alex, Kurnia, Benny and Suryana Deki (2020) ณัฐพงษ์ชัย วัชรพงศ์ธร (2556) สายชล คงทิม (2562) สุจิตรา หนูงาม (2563) และณัฐณี มณีวรรณ (2563) ศิริวรรณ จันรจนา และกฤษดา เขียววัฒนสุข (2563) และอัญชลี วงษ์จันทร์ (2564) ทำให้ได้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 7 ด้านดังนี้ 1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) สิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย 3) การพัฒนาความสามารถของบุคคล 4) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน 5) การใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงาน 6) การบูรณาการทางสังคมและทำงานร่วมกัน และ 7) ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล มีความสุข และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองที่ดีในการปฏิบัติงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียน ทั้งนี้พฤติกรรมการทำงานและการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนย่อมเป็นผลมาจากพฤติกรรมการบริหารและการใช้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

จากความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเองและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ในอันที่จะส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการและการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จำนวน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม 2) การบริหารความเสี่ยง 3) กลยุทธ์นวัตกรรม 4) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 5) การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 7) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม และคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 7 องค์ประกอบ คือ 1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) สิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย 3) การพัฒนาความสามารถของบุคคล 4) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน 5) การใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงาน 6) การบูรณาการทางสังคมและทำงานร่วมกัน และ 7) ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน

2. **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 20 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จำนวน 650 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน และครูผู้สอน 242 คน รวม 261 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp.608-610) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้สถานภาพเป็นเกณฑ์ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล	20	19
ครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล	650	242
รวม	670	261

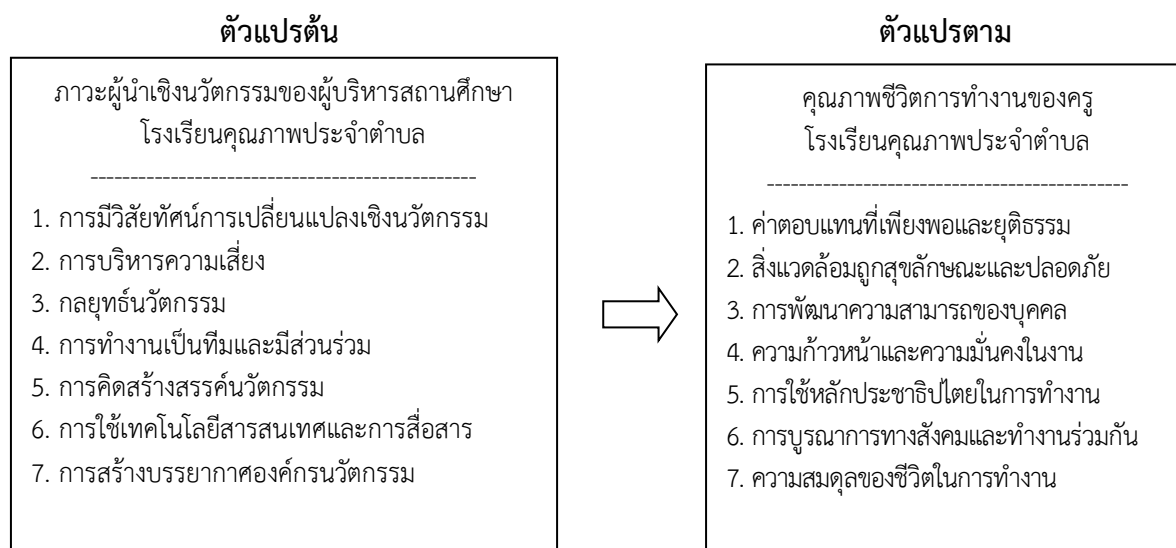

3. **ขอบเขตด้านตัวแปร** ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

4. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2564

5. **ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัย** ได้แก่ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง การปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถในการนำพาองค์กรด้วยวิธีการคิด การทำงาน หรือแนวทางใหม่ๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาสถานศึกษา ประสานความร่วมมือและแสวงหาเครือข่ายผู้ร่วมพัฒนาเพื่อนำองค์กรไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การบริหารความเสี่ยง กลยุทธ์นวัตกรรม การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง สภาพการณ์ที่ครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล มีความสุขและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองที่ดีในการปฏิบัติงาน อันส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียนที่ครูได้ปฏิบัติงานอยู่ โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 7

ด้านดังนี้ ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน การใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงาน การบูรณาการทางสังคมและทำงานร่วมกัน และความสมดุลของชีวิตในการทำงาน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในปีการศึกษา 2564 ที่อยู่ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งโรงเรียนคุณภาพ หรือโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครู บุคลากร และผู้ปฏิบัติงานด้านการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในปีการศึกษา 2564 ที่อยู่ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งโรงเรียนคุณภาพ หรือโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในปีการศึกษา 2564 ที่อยู่ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งโรงเรียนคุณภาพ หรือโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สามารถนำผลการศึกษามาวางแผนพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครูให้มีความสุขและความพึงพอใจในการทำงาน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนได้นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาคุณลักษณะ ทักษะภาวะผู้นำและเสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของตนเองให้สูงขึ้น

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 20 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จำนวน 650 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 19 คน และครูผู้สอน 242 คน รวม 261 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, PP.608-610) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยใช้สถานภาพเป็นเกณฑ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

(Reliability) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.94 สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาสหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ที่	ด้าน	n=261		ระดับ ภาวะผู้นำ	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม	4.44	0.48	มาก	2
2	การบริหารความเสี่ยง	4.20	0.46	มาก	7
3	กลยุทธ์นวัตกรรม	4.32	0.56	มาก	5
4	การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.48	0.52	มาก	1
5	การคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	4.42	0.54	มาก	3
6	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.29	0.56	มาก	6
7	การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.40	0.44	มาก	4
รวม		4.36	0.51	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.48$) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$) ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.42$) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.05$)

ตารางที่ 3 คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ที่	ด้าน	n=261		ระดับ คุณภาพชีวิต การทำงาน	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	4.42	0.54	มาก	1
2	สิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย	4.26	0.48	มาก	5
3	การพัฒนาความสามารถของบุคคล	4.34	0.54	มาก	4
4	ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	4.40	0.53	มาก	2
5	การใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงาน	4.38	0.56	มาก	3
6	การบูรณาการทางสังคมและทำงานร่วมกัน	4.25	0.58	มาก	6
7	ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน	4.24	0.54	มาก	7
รวม		4.33	0.53	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.42$) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$) ด้านการใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$) และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความสมดุลของชีวิตในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.24$)

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิต
การทำงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X	Y
X_1	1.00								
X_2	.445*	1.00							
X_3	.640*	.638*	1.00						
X_4	.428*	.429*	.534*	1.00					
X_5	.358*	.526*	.604*	.724*	1.00				
X_6	.440*	.603*	.662*	.682*	.604*	1.00			
X_7	.627*	.664*	.644*	.668*	.688*	.762*	1.00		
X	.608*	.724*	.678*	.659*	.682*	.682*	.689*	1.00	
Y	.645*	.609*	.685*	.664*	.684*	.695*	.692*	.784*	1.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p \leq .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .784$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการบริหารความเสี่ยง

2. ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านการใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงาน และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความสมดุลของชีวิตในการทำงาน

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างในระดับมาก ($r_{xy} = .784$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล มีความมุ่งมั่น สร้างสรรค์ผลงาน และทุ่มเทเพื่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมที่กว้างไกล ชัดเจน เป็นรูปธรรม มีการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรม นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งการทำงานเป็นทีมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูให้ผลิต สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนานวัตกรรมแก่ครูอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑาทิพย์ ชนะเคน (2559) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูที่สอดคล้องกัน มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี มีการพัฒนาศักยภาพการทำงาน การส่งเสริมให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม เป็นธรรม และมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน จากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพงษ์ชัย วัชรพงศ์ธร (2556) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐณี มณีวรรณ (2563) ที่ได้ศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัญชลี วงษ์จันทร์ (2564) ที่ได้ศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวม และทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายชล คงทิม (2562) ที่ได้ศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรภรณ์ วายลม (2563) ที่ได้ศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการเจเนอเรชั่น X ในสังกัดกระทรวงการคลัง อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในเชิง

บวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีการใช้หลักภาวะผู้นำให้เข้ากับบริบทของการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จนส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับ เชื่อมั่นและศรัทธาในการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ดังที่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2559, น. 9) กล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีผลต่อความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติและมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติว่าดีหรือไม่ดีอีกด้วย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในส่วนของผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรรู้จุดหมายและแนวทางการบริหารจัดการ ซึ่งได้แสดงความสามารถให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้าใจและร่วมกันทำงานตามเป้าหมายจนประสบผลสำเร็จ ทำให้การวิจัยครั้งนี้พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในเชิงบวกอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐณี มณีวรรณ (2563) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเชษนิร์ แสงสุข (2560) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปปฏิบัติ

1. จากผลการวิจัยนี้โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดผลเป็นรูปธรรมนำไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมต่อไป
2. หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนให้เหมาะสมและยั่งยืนในอันที่จะส่งผลต่อความสุขและความพึงพอใจในการทำงานยิ่งขึ้น
3. ครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของตนเอง ให้สอดคล้องกับภารกิจและปริมาณงานของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามตัวแปร เช่น วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ในมิติหรือองค์ประกอบอื่นๆ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- จุฑาทิพย์ ชนะเคน. (2559). การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- เชษินีร์ แสงสูง. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ณัฐณี มณีวรรณ. (2563). ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ณัฐพงษ์ชัย วัชรพงศ์ธร. (2556). องค์การแห่งองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 3(1), 22-25.
- พิทักษ์ ทิพย์วารี. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วัชรภรณ์ วายลม. (2563). การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานกับการรักษาความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการเจเนอเรชั่น X ในสังกัดกระทรวงการคลัง. (สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต). วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2559). ภาวะผู้นำจากทฤษฎีสู่ข้อเสนอตัวแบบหลักสูตรพัฒนาบุคลากร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 27(3), 40-52.

- เวียงวิวรรณ ทำทูล. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อองค์กรขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ศิริวรรณ จันรจนา และกฤษดา เขียววัฒนสุข. (2563). คุณภาพชีวิตในการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยา* เชียงใหม่, 5(4), 160-174.
- สายชล คงทิม. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของของข้าราชการ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2555). แนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 14(2), 117-128.
- สุจิตรา หนูงาม. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อัญชลี วงษ์จันทร์, เกริกไกร แก้วล้วน และ นเรศ ชันธีรี. (2563). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Research to Make A CHANGE)”* (น.440-449). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์. (2558). กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูโรงเรียนเอกชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Cronbach, J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5thed). New York: Harper Collins.
- Fakhri, Mahendra, Nurnida Ida, Winarno Alex, Kurnia, Benny and Suryana Deki. (2020). Characteristics of Quality of Work Life on Employees at Consultant Company in Indonesia. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(11), 1105-1111.
- George. (2012). Innovation for inclusive growth: Towards a theoretical framework and a research Agenda. *Journal of Management Studies*, 49(4), 661-683.
- Horth, D. M. & Vehar, J. (2012). *Becoming a leader who fosters innovation*. Baffles: Guildford & King Lynn.
- Huse, E. F. & Cummings, T. G. (1985). *Organization Development and Change*. (3thed.). Minnesota: West Publishing.

- Joao Leitao, Dina Pereira and Angela Gonçalves. (2021). Quality of Work Life and Contribution to Productivity: Assessing the Moderator Effects of Burnout Syndrome. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5): 2425, 1-20.
- Krejcie, R. V. & Morgan, E. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychological Measurement*. 30(1): 607-610.
- Patel, E. (2012). *The Essentials of School Leadership*. London: Paul Chapman.
- Umstot, D. D. (1984). *Understanding organization behavior*. Minnesota: West Publishing.
- Walton, R. E. (1974). Quality of work life. *Sloan Management Review*. 15(2), 11-21.

Received: November 17, 2021

Revised: April 29, 2022

Accepted: May 15, 2022

กระบวนการเรียนรู้ผ่านการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนอย่างยั่งยืน Learning Process via Media Production for Sustainable Learning of Media Ethics

โสธยา งามสนิท (Soraya Ngamsnit)¹

ปรียา สมพีช (Preeya Sompuech)²

นิศรารัตน์ วิลลักษ์ณ (Nisararat Wilailuk)³

ณัฐสุพงศ์ สุขโสต (Nutsupong Suksode)⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินผลการเรียนรู้จริยธรรมสื่อสารมวลชนที่มีความยั่งยืนในมิติด้านเวลาของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงจากอาสาสมัคร จำนวน 32 คน และต้องมีคุณสมบัติคือ เคยเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนมาแล้วเมื่อศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ.2559-2560 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การจดบันทึกผ่านแบบสังเกต ควบคุมคุณภาพความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย และด้านทฤษฎี และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีหาแก่นของเนื้อหาหรือประเด็นหลักของข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืนในมิติด้านเวลา คือ เมื่อเวลาผ่านไป 4 ปี กลุ่มอาสาสมัครยังจดจำ นำมาปฏิบัติ และสามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ระดับการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อของแต่ละคนมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนด้วย จากปีที่ 1 เมื่อมาสู่ปีที่ 4 โดยผู้ที่มีส่วนร่วมในระดับผู้ดำเนินการผลิตจะมีการจดจำและนำไปใช้ได้มากกว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในระดับผู้ชมและผู้แสดง ทำให้ผู้ที่มีส่วนร่วมด้านผู้ดำเนินการผลิตมีความพร้อมด้านจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนมากกว่าอีกด้วย

คำสำคัญ กระบวนการเรียนรู้ การผลิตสื่อ จริยธรรมสื่อสารมวลชน ความยั่งยืน

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

⁴ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

Objectives of this qualitative research article were to evaluate sustainable learning media ethics concerning the time dimension of the 4th year communication students. Data were collected from 32 key informants, purposefully selected from volunteers with qualifications that they used to participate in media production for sustainable learning media ethics when they were the 1st year students during 2559-2560 B.E. by in-depth-interview, observatory note, data reliability control and check by triangulation checking of data, researcher and theory and analyzed by content descriptive interpretation.

Findings were that media production participation induced time dimension sustainable learning. That was, even though the 4 years passed, the volunteers still remembered, practiced, and made decision with media ethics to produce appropriate media. However, level of participation in media production of everyone affected the media profession ethical decision making. From the 1st year to the 4th year, media production participants at the directors' level remembered and practiced media ethics more than participants at the audiences and actors' levels indicating that participants at the directors' level were more ready to apply media ethics in their mass media profession as well.

Keywords: Learning Process, Media production, Mass media ethics, Sustainability

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัจจุบันพบว่า สื่อมวลชนถูกวิพากษ์จากสังคมว่าขาดจริยธรรมจากการนำเสนอเนื้อหาข้อมูลสู่สังคม เช่น กรณีนำเสนอภาพผู้เสียชีวิต การรายงานข่าวที่มีลักษณะแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ การโฆษณาแฝงในรายการข่าวและละคร การนำเสนอภาพตัวแทนในเชิงลบ เช่น กลุ่มเกย์ กะเทย ทำให้เกิดคำถามว่าสื่อที่ดีควรเป็นอย่างไร ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยจริยธรรมในสื่อมวลชนของศิริวรรณ อนันต์โท (2558) ให้ข้อเสนอว่า องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ควรมีมาตรการส่งเสริมจริยธรรมในวิชาชีพ รวมทั้งมีการกำกับดูแลกันเอง (self-regulation) เพื่อเป็นการยกมาตรฐานวิชาชีพ ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อจึงจำเป็นต้องมีความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชนอยู่มากพอสมควร จึงจะพัฒนาตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ผู้วิจัยนำการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบขั้นตอนการวิจัย ซึ่งแนวคิดนี้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นการเรียนรู้ที่มีความเชื่อว่าเป็นการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาในด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการเรียนรู้แบบนี้เป็นที่พึงประสงค์และศักยภาพของผู้เรียนออกมาได้อย่างเต็มที่ โดยหลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบมี

ส่วนร่วม (สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2544) คือ กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การเรียน คือ กิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน (Active Learning) และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ ประสบการณ์ (Experience) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ของตนเอง โดยการศึกษาหาความรู้จากผู้สอนจากสื่อต่างๆ และจากการทำงานกลุ่ม เป็นต้น และการสะท้อนความคิดและอภิปราย (Reflection and Discussion) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันกำหนดประเด็นหัวข้อในการอภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่เพื่อรับฟังความคิดเห็นโดยใช้ความรู้พื้นฐานจากประสบการณ์ของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของโสธยา งามสนิท (2560) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อละครโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนอย่างยั่งยืน ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน เน้นการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อละครโทรทัศน์เพื่อปลูกฝังจริยธรรมวิชาชีพสื่อในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพ จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติจริง และการมีส่วนร่วมในระดับที่ต่างกัน คือ ระดับผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิต มีผลให้กระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมแตกต่างกันด้วย กล่าวโดยสรุปได้ว่า นักศึกษาได้เรียนรู้จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนผ่านการลงมือทำด้วยตนเอง จะมีความยั่งยืนในมิติด้านเวลา ซึ่งงานวิจัยนี้ สังเกตกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่มีความยั่งยืนในมิติด้านเวลา เป็นเวลา 6 เดือน

เพื่อติดตามผลความยั่งยืนในมิติด้านเวลาและผลของระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อต่อยอดจากการมีส่วนร่วมเมื่อนักศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 (2559) จนมาถึงปีที่ 4 (2562) โดยผู้เรียนจะมีการใช้ทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่ได้เรียนรู้จากการวิจัยในปี 2559 - 2560 มาปรับประยุกต์ในโครงการพิเศษที่นักศึกษาจะมีบทบาทครอบคลุมทั้งผู้อำนวยการผลิต ผู้ผลิต และผู้แสดงเอง ตามกระบวนการย่อย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นก่อนผลิต (วางแผนการเงิน ค่าใช้จ่าย กำหนดเนื้อหา เขียนบท เขียนเลย์เอาต์ ฯลฯ) การมีส่วนร่วมในขั้นผลิต (ถ่ายภาพนิ่ง ถ่ายวิดีโอทัศน์ ฯลฯ) และการมีส่วนร่วมในขั้นหลังการผลิต (ตัดต่อและเผยแพร่)

จากกระบวนการดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า นักศึกษามีการเรียนรู้จริยธรรมสื่อสารมวลชนอย่างยั่งยืนมีความเชื่อมโยงในมิติด้านเวลาและระดับการมีส่วนร่วมอย่างไร และมีผลต่อความพร้อมด้านจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนของนักศึกษาอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความยั่งยืนในมิติด้านเวลาระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อในระดับที่ต่างกันของนักศึกษา ได้แก่ ผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิต กับผลของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เหมาะสม

2. เพื่อประเมินความเชื่อมโยงระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อในระดับที่ต่างกันของนักศึกษา ได้แก่ ผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิต กับความพร้อมด้านจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนของนักศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์ และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษ จำนวน 32 คน แบ่งเป็นนักศึกษา จำนวน 29 คน อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษ จำนวน 3 คน ทั้งหมดเป็นอาสาสมัครที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล คือ ต้องเคยเข้าร่วมกระบวนการการวิจัย “การมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อละครโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนอย่างยั่งยืน” ในปี 2559 - 2560 ทั้งนี้เป็นไปตามเกณฑ์ของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

2. ระยะเวลาที่ทำการศึกษาวิจัย 15 เดือน (ธันวาคม 2562 ถึง กุมภาพันธ์ 2564)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เอกสารโครงการพิเศษ (final project) ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ การประชุมกลุ่ม การสังเกตการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อทั้ง 3 ขั้นตอน ได้แก่ ก่อนผลิต (Pre-Production) ผลิต (Production) และหลังผลิต (Post-Production) การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์

4. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชน ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุและโทรทัศน์ สื่อออนไลน์ รวมทั้งรูปแบบในการนำเสนอ เช่น ละคร ข่าว โฆษณา หนังสือ ฯลฯ

นิยามศัพท์

การเรียนรู้ หมายถึง การมีความรู้ ความเข้าใจในจริยธรรมสื่อสารมวลชน และสามารถนำความรู้ความเข้าใจนั้นไปตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่างเหมาะสม

การผลิตสื่อ หมายถึง การผลิตสื่อใดๆ ที่มีการพิจารณาทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่เหมาะสมกับการนำเสนอสู่สังคมโดยมีการคำนึงและตระหนักถึงหลักจริยธรรมสื่อสารมวลชนด้วย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตสื่อของนักศึกษาใน 3 ระดับ ได้แก่ ผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิต

จริยธรรมสื่อสารมวลชน หมายถึง จริยธรรมสื่อสารมวลชนของสมาคมวิชาชีพต่างๆ ที่ได้ประกาศใช้อย่างแพร่หลายและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ เช่น คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ จริยธรรมวิชาชีพของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของประเภทภาพยนตร์ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพโฆษณา

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชน หมายถึง นักศึกษาสามารถพิจารณาได้อย่างเหมาะสมว่าข้อมูลที่มีควรนำเสนอหรือไม่ ถ้านำเสนอทั้งเนื้อหาและรูปแบบ ควรนำเสนออย่างไร

นักศึกษา หมายถึง กลุ่มอาสาสมัครที่เป็นศิษย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ซึ่งลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง กลุ่มอาสาสมัครที่เป็นอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์

ความยั่งยืน หมายถึง ความยั่งยืนในมิติด้านเวลาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา แม้เวลาผ่านไป 4 ปี นักศึกษายังคงจดจำได้นาน จดจำได้แม่นยำ และจดจำนำไปใช้ อันเป็นความรู้ด้านจริยธรรมสื่อสารมวลชนที่ต่อยอดมาจากการเข้าร่วมในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อละครโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนอย่างยั่งยืนในปี 2559 - 2560

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนเป็นสิ่งที่สร้างให้เกิดความยั่งยืนในมิติด้านเวลาได้
2. อาจารย์ผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้กับกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อการปลูกฝังจริยธรรมวิชาชีพต่างๆ

วิธีการวิจัย

ขั้นตอนดำเนินงานวิจัย มีดังนี้

1. การประเมินความรู้เดิมเพื่อศึกษาความยั่งยืนในมิติด้านเวลา

ผู้วิจัยประเมินความรู้ ความเข้าใจ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมผ่านแบบประเมิน โดยใช้เนื้อหาที่นักศึกษาที่เป็นอาสาสมัคร จำนวน 29 คน และเคยเรียนรู้ตั้งแต่ปี 2559

2. การเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มทำการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่จะผลิต เลือกเนื้อหาที่จะผลิตอภิปรายเกี่ยวกับกรอบจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อ จากนั้นจึงให้นักศึกษาตัดสินใจนำเสนอหัวข้อโครงการพิเศษที่แต่ละกลุ่มสนใจ

3. การเก็บข้อมูลด้วยแบบสังเกต

ผู้วิจัยทำการสังเกตด้วยแบบสังเกต วิธีการตัดสินใจรับผิดชอบในแต่ละหน้าที่ตามความสมัครใจของนักศึกษา เช่น เขียนบท ทำฉาก แต่งหน้า หาอุปกรณ์ประกอบฉาก เป็นนักแสดง นอกจากนั้นยังสังเกตการวางแผนการผลิตสื่อร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา การติดตามความคืบหน้าของกลุ่ม การนำเสนอผลงานโดยเผยแพร่ผ่านการจัดสัมมนาวิพากษ์ผลงานเพื่อเป็นการแสดงการเป็นผู้รับส่วนได้ส่วนเสียจากผลงานของนักศึกษาเอง เป็นกระบวนการสร้างความเป็นเจ้าของและความภาคภูมิใจ และร่วมรับผลได้ ผลเสีย

4. การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยการสัมภาษณ์นักศึกษา โดยมีแนวคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อผลงานของตนว่าสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสื่อหรือขัดแย้ง ความรู้สึกเมื่อผลิตผลงานเสร็จสิ้น และได้นำเสนอผลงานโดยเผยแพร่ผ่านการจัดสัมมนาวิพากษ์ผลงานเพื่อเป็นการแสดงการเป็นผู้รับส่วนได้ส่วนเสียจากผลงานของตน สร้างความเป็น

เจ้าของและความภาคภูมิใจ และร่วมรับผลได้ ผลเสีย ความรู้สึกหรือความประทับใจที่ได้ดูคลิปละครของตัวเองและเพื่อน ๆ กลุ่มอื่น

จากนั้นสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและการตัดสินใจทางจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชน โดยมีแนวคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสื่อสารมวลชนที่มีในผลงานของนักศึกษา ความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ จากปี 1 จนถึง ปี 4 ที่สังเกตเห็นระหว่างการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตผลงานสื่อในการทำโครงการพิเศษ รวมทั้งข้อสังเกตอื่นๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมสื่อสารมวลชนของนักศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยประเมินผลการเรียนรู้อย่างยั่งยืนด้านเวลาที่สืบเนื่องจากโครงการวิจัยในปี 2559 - 2560 จากแบบประเมินการตัดสินใจเชิงจริยธรรมฯ และผลงานสื่อที่ผลิตโดยนักศึกษา โดยพิจารณาจากความคิดสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้ความรู้ตลอด 4 ปีที่มีความสอดคล้องกับจริยธรรมสื่อสารมวลชน จากนั้นหาความเชื่อมโยงระหว่างการตัดสินใจเชิงจริยธรรมกับระดับการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการผลิตสื่อ ได้แก่ ผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิต วิเคราะห์จากแบบสังเกตโดยใช้เกณฑ์การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจเลือกหัวข้อโครงการพิเศษ ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตอบสนองในการสื่อสารในกระบวนการผลิตสื่อของนักศึกษา การตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างเหมาะสมที่มาจากการจดจำนำไปใช้

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “กระบวนการเรียนรู้ผ่านการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้จริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนอย่างยั่งยืน” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อในระดับที่ต่างกันของนักศึกษา ได้แก่ ระดับผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิต จะส่งต่อความยั่งยืนในมิติด้านเวลา โดยการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เหมาะสมของนักศึกษามีความแตกต่างกัน

จากการศึกษาผ่านแบบประเมินการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในแบบประเมินจะมีภาพจากสื่อต่างๆ จำนวน 10 ภาพให้นักศึกษาทั้ง 32 คน ตอบตามความรู้เดิมของตน โดยเนื้อหาจริยธรรมสื่อสารมวลชนนี้ นักศึกษาเคยเรียนรู้ตั้งแต่ปี 2559 พบว่า นักศึกษายังสามารถแสดงความคิดเห็นต่อแบบประเมินฯ ได้เหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ ถ้าเป็นการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่มีแบบอย่างในชีวิตประจำวัน เช่น ภาพข่าวที่มีข้อความเหยียดเพศที่ 3 ทุกคนแสดงความคิดเห็นคล้ายกันหมดว่า ไม่เหมาะสม

ณ. ตอบว่า ไม่เหมาะสม เพราะเป็นการเหยียดเพศ แสดงถึงความไม่มีจรรยาบรรณ

และ ธ. ตอบว่า ไม่เหมาะสม เพราะเป็นการเหยียดเพศมากเกินไป

คำตอบสอดคล้องกับจริยธรรมสื่อสารมวลชนที่ว่า การนำเสนอหรือการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พึงใช้วิธีการที่สุภาพ ซื่อสัตย์ หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายที่ดูถูก เหยียดหยามผู้อื่น (จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2553) และเสนอข่าวโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และไม่เสนอข่าวที่

ละเมิดสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น เช่น นำเสนอใบหน้าบุคคลที่ตกเป็นข่าวในทางเสื่อมเสีย (คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2557)

ภาพที่มามีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็นภาพการใช้โฆษณาแฝงในรายการชิทคอม ผู้แสดงความคิดเห็นว่าเหมาะสมมีจำนวน 19 คน เช่น

ธ. เห็นว่า เหมาะสม เพราะเป็นการโฆษณาแฝงซึ่งเป็นปกติที่สื่อมักใช้

น. เห็นว่า เหมาะสม เพราะเป็นการนำโฆษณาแฝงมาอยู่ในละคร จะทำให้เพิ่มมูลค่าของละครได้

ส่วนนักศึกษาที่แสดงความคิดเห็นว่า ไม่เหมาะสม จำนวน 13 คน เช่น

ต. เห็นว่า ไม่เหมาะสม เพราะผิดจรรยาบรรณ เป็นโฆษณาแฝง

ศ. เห็นว่า ไม่เหมาะสม เพราะการผลิตละครไม่ควรที่จะนำเสนอตัวสินค้าหรือโฆษณามากเกินไปเนื่องจากการโฆษณาควรจะมีขอบเขต

ม. ตอบว่า ไม่เหมาะสม เพราะมีการโฆษณาแฝงในชิทคอม

นักศึกษาที่มอง 2 ด้าน มี 1 คน ได้แก่

ก. กล่าวว่า ถ้ากาแฟเป็นสปอนเซอร์ก็เหมาะสมเพราะสินค้าเป็นผู้จ้างงานเรา ถ้า

ตอบตามคนที่ดู ก็เหมือนโดนขายของไปในตัว

คำตอบของนักศึกษาแสดงให้เห็นว่า นอกจากนักศึกษาจะได้สัมผัสจริยธรรมในห้องเรียนจากการฝึกปฏิบัติแล้วยังสัมผัสจากชีวิตประจำวัน ได้แก่ การนำเสนอในสื่อมวลชน เมื่อชีวิตจริงยังมีการนำเสนอโฆษณาแฝงอยู่ แม้จะผิดกับจริยธรรมที่เขียนไว้ ก็เป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจ เพราะในตำรากับชีวิตจริงไม่ได้เป็นไปอย่างสอดคล้องกันเสมอไป แม้จริยธรรมสื่อสารมวลชนจะกำหนดว่า ไม่แฝงโฆษณาไปในเนื้อหารายการละคร (คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2557)

ทั้งนี้ นักศึกษาที่จดจำนำไปใช้ตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมในทุกคำถาม แสดงถึงการมีความยั่งยืนในมิติด้านเวลานั้น เป็นนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในระดับผู้อำนวยการผลิต ตั้งแต่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 และในชั้นปีที่ 4 ยังคงมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการผลิตเช่นเดิม แม้เวลาจะผ่านไปเกือบ 4 ปีแล้วก็ตาม ทั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปว่า เป็นผลมาจากการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างต่อเนื่องและการซึมซับความรู้จากสื่อในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ถ้านักศึกษาไม่สนใจที่จะสังเกต จดจำ ใส่ใจก็จะไม่สามารถซึมซับความรู้ ความเข้าใจเชิงจริยธรรมนั้นได้ และท้ายที่สุดก็ไม่อาจตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

การประเมินความเชื่อมโยงระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อในระดับที่ต่างกันของนักศึกษา ได้แก่ ผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิต กับความพร้อมด้านจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนของนักศึกษานั้น ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตเพื่อวิเคราะห์กระบวนการทำงาน ตั้งแต่ขั้นตอนที่นักศึกษาเลือกตัวแทนกลุ่มและร่วมตั้งโจทย์หัวข้อโครงการพิเศษ แล้วเลือกตัวแทนในแต่ละหน้าที่ตามความสมัครใจ เช่น เขียนบท ทำฉาก แต่งหน้า หาอุปกรณ์ประกอบฉาก เป็นนักแสดง

ยกตัวอย่าง กลุ่มหนึ่งสั้นเรื่อง The Silence เลือก ป. เป็นผู้อำนวยการผลิต เพราะมีกระบวนการคิดที่กว้างและซับซ้อน สามารถรับผิดชอบงานได้ดี และเป็นผู้ดำเนินการผลิตตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 กลุ่มนี้มีการทำงานร่วมกันหลายฝ่าย เช่น ป. เขียนบท คัดเลือกนักแสดง น. ทำเรื่องเสียง ธ. ถ่ายทำ ตัดต่อ และมีเพื่อนมาช่วย

แต่งหน้าเอฟเฟกต์ รวมทั้งนักแสดงมาจากนิเทศศาสตร์ชั้นปีที่ 1 และ 2 ซึ่งน้อง ๆ ก็ได้เรียนรู้การทำงานกองถ่ายไปในตัวด้วย สิ่งที่ทำทนายจริยธรรมของกลุ่มนี้ คือ นักศึกษาพยายามสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานในแนวหลอน ผู้ชม และเดาเหตุการณ์ในตอนจบไม่ออก มีการแก้ไขบทในตอนจบหลายครั้งจนกว่าจะพอใจทุกฝ่าย เนื่องจากต้องคำนึงถึงจริยธรรมในการเขียนบท มิให้มีคำหยาบคายเกินไป มิให้มีฉากสยดสยองหรืออุจาดจนเกินไปอีกด้วย โดยจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมที่ไม่ควรนำเสนอเรื่องราวเพื่อเจ้อ หลอกลวงไร้สาระ ซึ่งอาจชักจูงให้ประชาชนหลงเชื่อจนงายอีกด้วย

กลุ่ม Song Story เรื่อง ทางที่เลือก กลุ่มนี้ เลือก ศ. เป็นผู้อำนวยการผลิต เพราะเป็นคนที่ติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ที่ปรึกษาได้ดี มีความคิดริเริ่ม รวมถึงทำงานด้านโปรดักชั่นทั้งหมดด้วยตัวคนเดียวได้ ทั้งถ่ายทำ เขียนบท ตัดต่อ แม้ว่า ศ. จะมีส่วนร่วมเป็นผู้แสดงในชั้นปีที่ 1 แต่ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเป็นผู้อำนวยการผลิตได้ในที่สุด ความโดดเด่นของผลงานสื่อกลุ่มนี้ คือการถ่ายทอดเรื่องราวจากชีวิตจริง ดังนั้น ผู้ผลิตสื่อต้องมีจริยธรรมในการผลิตอย่างสูง เพราะต้องขออนุญาตนำประวัติของเจ้าของเรื่องมาสร้างเป็น Song Story สอดคล้องกับจริยธรรมในกรณีที่จะสร้างรายการเกี่ยวกับชีวประวัติของบุคคลจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้นั้นก่อนและพึงต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้กับคนรอบข้างของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการเขียนบทก็ต้องให้เกียรติตัวละครในเรื่องซึ่งมีตัวตนจริงในสังคม ทั้งการผูกเรื่องให้สนุกโดยไม่ตีไข่ใส่สัจจะตัวละครได้รับผลกระทบในทางลบ และสอดคล้องกับจริยธรรมที่ต้องให้ความสำคัญผลิตรายการละครที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การคิดเป็นขั้นเป็นตอน ความรู้ทางวิชาการ จริยธรรม คุณธรรม ทักษะชีวิต การอยู่ร่วมกันอย่างหลากหลายในสังคม และความรักความสัมพันธ์ในครอบครัว

กลุ่มสเปคตริทูปัญหาเสพติดในหมู่วัยรุ่นเพื่อรณรงค์ให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้รู้ถึงโทษและอันตรายของสารเสพติด กลุ่มนี้ไม่เคยมีใครเคยเป็นผู้อำนวยการผลิตในปีที่ 1 แต่เลือก ม. มาเป็นผู้อำนวยการผลิตในชั้นปีที่ 4 เนื่องจากเคยมีส่วนร่วมเป็นผู้แสดงมาก่อน แม้จะใช้เวลาพอสมควรแต่ ม. ก็สามารถปรับตัวมาเป็นผู้นำกลุ่มได้ การเขียนบทของกลุ่มนี้ ต้องตระหนักถึงจริยธรรมสื่อในเรื่อง การไม่นำเสนอฉากสุบอบหรือ ยาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด อบายมุขต่างๆ ที่ชัดเจนและต้องไม่นำเสนอในลักษณะที่เชื้อเชิญ หรือให้ความหมายว่าการกระทำเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดี ดังนั้น แม้ว่าจะเป็นวิทยุที่ไม่เห็นภาพ แต่เสียงสามารถสร้างจินตนาการได้ จึงต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการเลือกสรรถ้อยคำมาเขียนบท รวมถึงนำเสนอให้เห็นโทษอย่างชัดเจนของยาเสพติด อย่างไรก็ตาม ในบทนั้นจำเป็นต้องมีคำพูดไม่สุภาพ และคำศัพท์ในการเสพยาเพื่อความสมจริงของกลุ่มผู้เสพยาที่มักใช้กัน ซึ่งนักศึกษาก็พยายามเลือกใช้ให้น้อยที่สุด

กลุ่มโครงการประกวดนิทรรศการของมูลนิธิธรรมาภิบาลฯ ภายใต้หัวข้อ “ช่วยด้วยฉันติดกับดัก” (Help me I'm trapped) นักศึกษากลุ่มนี้เข้าร่วมในนาม ทีมผกากรอง ธรรมาภิบาล “งานวัด” เป็นกลุ่มเดียวที่ทำสื่อในรูปแบบนิทรรศการ จึงมีการผลิตสื่อที่ใช้สื่อผสมผสานต่างๆ เช่น สื่อวีดิทัศน์นำเสนอภาพการทำงาน (Video Presentation) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ บอร์ด ป้ายความรู้ สื่อกิจกรรม ได้แก่ เกมหลายรูปแบบ และสื่อบุคคล นักศึกษากลุ่มนี้ เลือก อ. ให้มีบทบาทผู้อำนวยการผลิต ซึ่ง อ. มีบทบาทเป็นผู้อำนวยการผลิตมาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ต้องใช้การตัดสินใจเชิงจริยธรรมสื่อสารมวลชนที่แม่นยำมาก เนื่องจากในการสื่อสารเรื่องการพนันและอบายมุขค่อนข้างละเอียดอ่อน จริยธรรมสื่อมวลชนกำหนดไว้ว่า ต้องไม่นำเสนอ

อบายมุขต่างๆ ในลักษณะที่เชื่อเชิญ หรือให้ความหมายว่าการกระทำเหล่านี้เป็นสิ่งดี ซึ่งนักศึกษากลุ่มนี้ก็สามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างเหมาะสมจนได้รับรางวัลระดับชาติในที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสรุปว่า ความเป็นตัวแทนนี้มาจากความถนัด ความสนใจส่วนตัว และบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของตัวนักศึกษาเองมาตั้งแต่แรกเริ่ม ซึ่งสิ่งนี้สามารถพัฒนาได้ในภายหลัง เช่น ศ. กับ ม. ถนัดเป็นผู้แสดงมากกว่า แต่เมื่อถูกเลือกขึ้นมาเป็นตัวแทนกลุ่มก็ปรับตัวและนำผลงานกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ

จากการสัมภาษณ์ ในด้านการตัดสินใจเชิงจริยธรรมต่อหัวข้อโครงการพิเศษของตนนั้น

ธ. ตอบว่า ศึกษาเนื้อหาการขับร้องว่าทางใดบ้างที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุด้วยความประมาท และเลือกทำสื่อหนังสือเพราะตรงกับสาขาที่เรียนมาแล้วคิดว่าถนัด สำหรับจริยธรรมเลือกที่จะไม่นำเสนอเนื้อหารุนแรงและสอดแทรกแนวคิดความไม่ประมาท

ศ. ตอบว่า มีการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลและนำข้อมูลเหล่านั้นบางส่วนมาทำเป็นบทหลักและเลือกสื่อ Song Story เพราะชอบในตัวงานวิดิทัศน์มากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ และคิดว่ากลุ่มเราถนัด ส่วนเรื่องจริยธรรมพยายามทำบทออกมาไม่ให้ตัวบุคคลเสื่อมเสียชื่อเสียง มีแต่ไปในทางแง่บวก

อ. ตอบว่า ศึกษาเนื้อหาและสื่อ เพราะทำโครงการประกวดหยุดพนันทำให้ต้องศึกษาที่มา หลักการ และเหตุผลของการพนัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ จากโจทย์ที่ได้รับคือ ชุมนิทรรศการ ต้องทำสื่อเป็นนิทรรศการที่ประกอบด้วยป้ายแปะครอบ ป้ายเกม โลโก้ เกมและวิดิทัศน์ ส่วนเนื้อหา คือ งานวัด เป็นการพนันแฝงอยู่ กลุ่มเราต้องการบอกว่า การเล่นเกมในงานวัดก็คือ การพนัน แม้เป็นจุดเล็กๆ แต่ก็เป็นการเล่นพนันซึ่งต้องไม่ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าการพนันเป็นสิ่งที่ดี

ม. ตอบว่า เลือกสื่อที่กลุ่มตนเองถนัด แต่จริยธรรมสื่ออื่น คิดว่ารู้มาบ้างแล้วว่าไม่นำเสนอเรื่องยาเสพติดแบบชัดเจน แต่พอมายืนยันบทเอง ก็ต้องระมัดระวังและปรึกษาอาจารย์หลายครั้ง

ส่วนการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็น ว่า นักศึกษามีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี มีความรู้ “ติดตัว” ในขณะที่ทำการปรึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ผลงานของนักศึกษาสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสื่อ โดยเฉพาะการนำเสนอผลงานที่ได้มาจากการรวบรวมและค้นคว้าข้อมูลอย่างรอบด้าน ตรวจทานข้อมูลก่อนนำเสนอ

2. ผลงานของนักศึกษาไม่มีการแอบโฆษณาแฝงสินค้าหรือบริการต่างๆ ทั้งที่ตั้งใจและที่ไม่ได้ตั้งใจ ทั้งนี้ มีการตรวจเช็คในระหว่างการถ่ายทำชิ้นงานและก่อนการส่งชิ้นงาน

3. ผลงานของนักศึกษา กรณีที่มีการสัมภาษณ์และถ่ายทำแบบเห็นใบหน้าและข้อมูลส่วนบุคคล ได้มีการขออนุญาตถ่ายทำ บันทึกเสียง และขอใช้ข้อมูลเพื่อการนำเสนอ ก่อน และมีการอ้างอิงข้อมูลประกอบการนำเสนอและให้เครดิตด้วยทุกครั้ง

จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เพื่อประเมินความเชื่อมโยงระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อในระดับที่ต่างกันของนักศึกษา ได้แก่ ผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิต กับความพร้อมด้านจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนนั้น ผู้วิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมเชื่อมโยงอย่างมากกับความพร้อมด้านจริยธรรม คือ ยังมีมีส่วนร่วมในระดับสูงของการผลิตสื่อมากเท่าใด ก็ยังมีความพร้อมด้านจริยธรรมในการประกอบอาชีพสื่อสารมวลชนมากเท่านั้น

อภิปรายผล

การประเมินความยั่งยืนในมิติด้านเวลาระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อในระดับที่ต่างกัน ของนักศึกษา ได้แก่ ผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิตกับผลของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อสารมวลชน พบว่า เมื่อนักศึกษามาสู่ระดับการเป็นผู้ประกอบการผลิต ต้องตัดสินใจเองทั้งหมด จะเห็นความยั่งยืนในมิติด้านเวลาที่เชื่อมโยงกับการวิจัยตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 รวมทั้งมีผลต่อการเลือกหัวข้อโครงการพิเศษด้วย สังเกตได้จาก นักศึกษาที่มีส่วนร่วมในระดับผู้อำนวยการผลิตมาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จะเลือกทำโครงการพิเศษที่เป็น การผลิตสื่อเพื่อส่งประกวดกับหน่วยงานภายนอก ต้องการสร้างผลงานไว้เข้าสู่เส้นทางวิชาชีพ ในขณะที่ผู้ที่มี ระดับการมีส่วนร่วมแบบผู้ชม กับ ผู้ผลิต ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จะเลือกโครงการพิเศษที่มีหัวข้อตามความชอบหรือ ความถนัด

การประเมินความเชื่อมโยงระหว่างระดับการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อในระดับที่ต่างกันของนักศึกษา ได้แก่ ผู้ชม ผู้แสดง และผู้อำนวยการผลิต กับความพร้อมด้านจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน ของนักศึกษา พบว่า ยิ่งรับบทบาทเป็นผู้ประกอบการผลิตมากเท่าใด ยิ่งมีความพร้อมมากเท่านั้น เนื่องจากมี ประสบการณ์การวางแผนการทำงานมาแล้ว โดยสังเกตได้จากการตัดสินใจเลือกหัวข้อโครงการพิเศษ ยังมี บทบาทในการผลิตสื่อยิ่งทำให้มีประสบการณ์ และทำให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่ละเอียดอ่อนในด้าน จริยธรรมสื่อสารมวลชนได้ดีมากขึ้น เนื่องจากจริยธรรมในการสื่อสารเรื่องการพนันและอบายมุขค่อนข้าง ละเอียดอ่อน จริยธรรมสื่อมวลชนกำหนดไว้ว่า ต้องไม่นำเสนออบายมุขต่างๆ ในลักษณะที่เชื้อเชิญ หรือให้ ความหมายว่าการกระทำเหล่านี้เป็นสิ่งดี ซึ่งนักศึกษาในกลุ่มนี้ก็สามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างเหมาะสมจน ได้รับรางวัลระดับชาติในที่สุด

กลุ่มที่ทำโครงการพิเศษเรื่องโทษของยาเสพติด ไม่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการผลิต จะต้อง มีการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษามากขึ้น เพราะกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อหลักจริยธรรมในการนำเสนอผลงานมาก ที่สุด เนื่องจากจริยธรรมในการสื่อสารเรื่องยาเสพติดค่อนข้างละเอียดอ่อน แต่สุดท้ายก็สามารถถ่ายทอด ออกมาได้อย่างเหมาะสม

เมื่อประสบการณ์ต่างกัน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงมีบทบาทในการให้คำปรึกษามากน้อยต่างกัน ทั้งนี้โดย ผ่านตัวแทนกลุ่มผู้จะพลิกบทบาทจากผู้ชมและผู้แสดงทั่วไปมาเป็นผู้ประกอบการผลิต กลุ่มที่มีประสบการณ์แล้ว ก็จะสามารถทำได้รวดเร็ว กลุ่มที่ไม่เคยรับบทบาทเป็นผู้ประกอบการผลิตจะต้องใช้เวลาสักพักเพื่อปรับบทบาท และ อาจารย์ที่ปรึกษาก็จะให้คำปรึกษามากขึ้นกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์แล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงแข บัวประโคนและคณะ (2547) เรื่องการใช้สื่อละครเพื่อการพัฒนาชุมชนของกลุ่มละครมะขามป้อม ที่พบว่า กระบวนการเรียนรู้ผ่านละครช่วยเปลี่ยนแปลงความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดและพฤติกรรมในระดับบุคคลและ ในระดับชุมชนอย่างสังเกตเห็นได้ชัด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุคนธ์จิต วงษ์เผือกและคณะ (2549) เรื่อง การติดตามประเมินผลและพัฒนาชุดความรู้เพื่อนำไปใช้จัดทำเป็นหลักสูตรด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนใน การดูแลของกรมคุมประพฤติด้วยกระบวนการละคร ที่พบว่า บทบาทผู้ชม ผู้แสดง ผู้ให้ข้อมูล ผู้สนับสนุน กิจกรรมและผู้สังเกตการณ์ บทบาทใดบทบาทหนึ่งหรือหลายบทบาทเหล่านี้ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบใน การเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรมของเยาวชนแกนนำที่เกี่ยวข้องกับปัญหาแอลกอฮอล์และพฤติกรรมอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทำวิจัยนักศึกษากลุ่มเดิมหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อติดตามผลความยั่งยืนด้านระยะเวลา ภายหลังจากการเรียนรู้ผ่านไปแล้วอีกครั้ง
2. ควรใช้กระบวนการเรียนรู้มีส่วนร่วม หรือใช้การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ คิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองในรายวิชาที่ต้องการปลูกฝังการจดจำนำไปใช้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในมิติด้านเวลา

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2556). *คุณลักษณะ & วิถีวิทยากรวิจัยเพื่อท้องถิ่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ดวงแข บัวประโคน, สุนทรจิต วงษ์เผือก, สุพงศ์ จิตต์เมือง, สมศักดิ์ ศิริพันธุ์, และขวัญหทัย บุญลือ. (2547). *การใช้สื่อละครเพื่อการพัฒนาชุมชนของกลุ่มละครมะขามป้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2541). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลบอลคิมทอง.
- ศิริวรรณ อนันต์โท. (2558). *จริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน: การศึกษาในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน*. *วารสารอิศราปริทัศน์*, 4(6), 7-25.
- สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2544). *การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*. เชียงใหม่: เชียงใหม่ ปีสการพิมพ์.
- สุนทรจิต วงษ์เผือกและศศโสฬส จิตรวานิชกุล. (2558). *การติดตามประเมินผลและพัฒนาชุดความรู้เพื่อนำไปใช้จัดทำเป็นหลักสูตรด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในการดูแลของกรมคุมประพฤติด้วยกระบวนการละคร*. ใน ญัฐสุพงศ์ สุขโสธ (บรรณาธิการ). *ชุมชนศึกษากับสื่อดั้งเดิม ลำดับที่ 2*. นนทบุรี: ศูนย์สหวิทยาการชุมชนศึกษา สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนทรจิต วงษ์เผือกและคณะ. (2549). *บทเรียนจากการใช้กระบวนการทางละครในการสร้างการเรียนรู้เรื่อง ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ไสรยา งามสนิท. (2560). *การมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อละครโทรทัศน์เพื่อการเรียนรู้จริยธรรมสื่อสารมวลชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.). (2557). *คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์*.

Received: August 7, 2021

Revised: May 5, 2022

Accepted: May 10, 2022

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
Public Participation in the Community Relations Development
Bangkok Yai District, Bangkok

พัทธดนย์ สุภานันท์ (Pattadon Supanun)¹

รัฐบุรุษ คัมภีร์พย์ (Rattaburut Khumsap)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแทนครัวเรือนในชุมชนสัมพันธ์ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 108 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการศึกษา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินงาน และด้านการตัดสินใจ 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยผล การศึกษานี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในพัฒนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสัมพันธ์ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม การพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Abstract

The purpose of this research was to 1) participate in the development of community relations in Bangkok Yai District, Bangkok; and 2) compare participation in the development of community relations in Bangkok Yai District, Bangkok. This research was a quantitative research. The population used in this research was the representative households in the community relations. Wat Tha Phra Subdistrict, Bangkok Yai District, Bangkok, they were 108 people. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance and compare each pair with the chef's method.

This study results showed that 1) the participation of people in community relations development in Bangkok Yai District, Bangkok. Most of them were at the moderate level. When considered individually, it was found that the evaluation with the highest average, followed by the receipt of benefits. Operational aspects and decision-making. 2) The results of comparing people's participation in community relations development. Bangkok Yai District Bangkok found that the people of Bangkok Yai District Bangkok, with gender, age, education level and different occupations. Participating in community relations development in Bangkok Yai District, Bangkok. Overall and individually were no different. This study results can be used as a guideline for development to create public participation in the relations development in Wat Tha Phra Sub-district, Bangkok Yai District, Bangkok

Keywords: Participation, Community relations development, Bangkok Yai District

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานเขตบางกอกใหญ่ได้มีวิธีการที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม โดยให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ดูแลของสำนักเขตบางกอกใหญ่ได้มีการร่วมกันก่อตั้งชุมชนขึ้นมาเพื่อสามารถปกครองตัวเองตามสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย และได้ให้ความช่วยเหลือพร้อมกับสิทธิพิเศษสำหรับชุมชน โดยหนึ่งในชุมชนที่ได้ก่อตั้งขึ้นในเขตพื้นที่ของสำนักงานเขตบางกอกใหญ่คือชุมชนสัมพันธ์ โดยก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2557 ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2555 ข้อ 14 และข้อ 16 โดยจัดอยู่ในประเภทชุมชนเมือง มีประธานและคณะกรรมการรวมทั้งหมด 7 คน และมีประชากรทั้งหมด 108 หลังคาเรือน โดยตลอดระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมา มีการเพิ่มจำนวนประชากรเข้ามาเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการก่อสร้างอาคารเช่าพักอาศัยภายในพื้นที่เพิ่มขึ้น ทางสำนักงานเขตมีการเข้ามาดำเนินงานและจัดกิจกรรมและพัฒนาชุมชนเพียงเล็กน้อย จึงทำให้การพัฒนาไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร และที่ผ่านมาไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการก่อตั้งและสิทธิที่จะได้รับการก่อตั้งชุมชนจากสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ อีกทั้งประชากรภายในชุมชนไม่ได้มีความสนใจหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จนมาถึง

ปี พ.ศ. 2562 ได้มีการเข้ามาประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงานเขตบางกอกใหญ่มากขึ้น อีกทั้งมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ ของรัฐเข้ามาประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่ได้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น เนื่องจากข้อจำกัดของกฎระเบียบ และการขาดความรู้ของประชาชนในชุมชนทำให้ไม่มีการพัฒนาเพิ่มเติม ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง ต้องไปประกอบอาชีพจึงไม่มีเวลาที่จะมาร่วมทำกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความต้องการเพิ่มเติมของชุมชน ซึ่งทำให้การพิจารณาผลได้ผลเสียหรือเสนอความต้องการเป็นหน้าที่ของประธานชุมชนเพียงผู้เดียว ซึ่งสร้างความไม่พอใจต่อประชาชนภายในชุมชนซึ่งเสียผลประโยชน์ประกอบกับไม่มีอำนาจในการต่อรองและขอสิทธิเพิ่มเติมต่อทางสำนักงานเขตบางกอกใหญ่หรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ เนื่องจากข้อกำหนดและข้อบังคับที่กำหนดไว้ตั้งแต่ก่อตั้งชุมชน สาเหตุเหล่านี้ทางผู้วิจัยจึงอยากจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ในด้านต่าง ๆ เพราะหากสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ชุมชนจะมีการพัฒนาอย่างถูกต้องและเหมาะสมซึ่งจะส่งผลประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนภายในชุมชนมากยิ่งขึ้นสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยใช้จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

สมมติฐาน

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชากรในชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ได้แก่

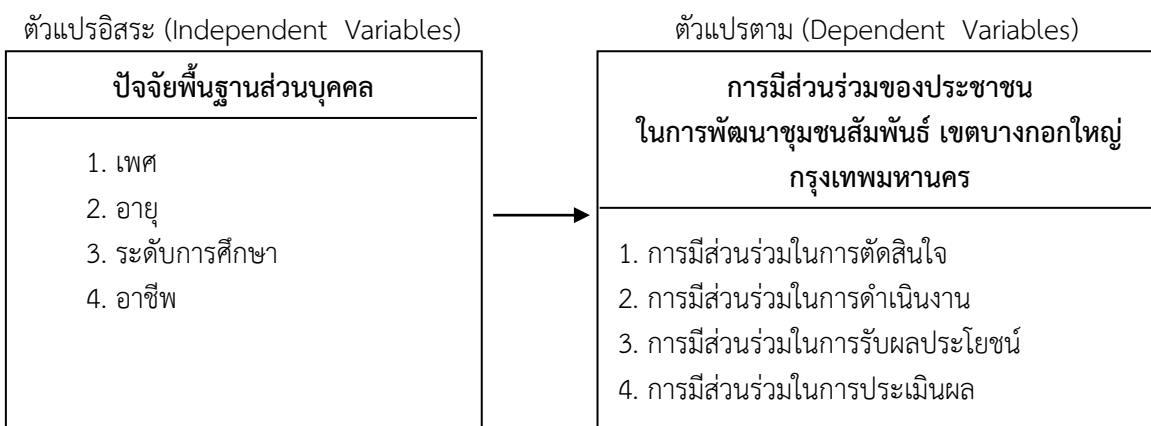
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กำหนดกรอบแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) การมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการประเมินผล มาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดใน

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดและความสำคัญของแต่ละตัวแปร ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ตามแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 4 ประการ ของ Cohen Uphoff (1980) ตัวแปรที่ใช้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแทนครัวเรือนในชุมชนสัมพันธ์ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนปีที่อยู่อาศัย โดยเป็นแบบปลายปิด (Close ended question) ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด

ตอนที่ 2 เป็นมาตรวัดแบบให้คะแนนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ผลประโยชน์จากการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ การประสานงานของประธานชุมชนจะมีผลต่อการเข้าร่วมการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ความสัมพันธ์ของประชากรในชุมชนสัมพันธ์จะส่งผลต่อการเข้าร่วมการพัฒนาของชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ความเข้มแข็งของ

เครือข่ายชุมชนจะมีผลต่อการเข้าร่วมการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ โดยพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่จัดชั้น (Class Interval) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งใช้สถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมมติฐาน ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้ค่าการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
- 2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)
- 4) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1.การตัดสินใจ	3.27	.251	ปานกลาง	4
2.การดำเนินงาน	3.29	.221	ปานกลาง	3
3.การรับผลประโยชน์	3.39	.339	ปานกลาง	2
4.การประเมินผล	3.41	.366	ปานกลาง	1
รวม	3.34	.203	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = .203) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = .366) รองลงมา คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .339) ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = .221) และด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = .251)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

การบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	ชาย (61)		หญิง (47)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการตัดสินใจ	3.29	.257	3.24	.243	.922	.35
2. ด้านการดำเนินงาน	3.26	.215	3.33	.225	-1.555	.12
3. ด้านการรับผลประโยชน์	3.39	.316	3.38	.371	.094	.92
4. ด้านการประเมินผล	3.40	.385	3.42	.345	-.219	.82
รวม	3.34	.201	3.34	.209	-.194	.84

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ประชาชนเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	.369	4	.092	1.488	.211
	ภายในกลุ่ม	6.388	103	.062		
	รวม	6.757	107			
2. ด้านการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	.383	4	.096	2.030	.096
	ภายในกลุ่ม	4.854	103	.047		
	รวม	5.237	107			
3. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.442	4	.111	.956	.435
	ภายในกลุ่ม	11.909	103	.116		
	รวม	12.351	107			
4. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.541	4	.135	1.005	.408
	ภายในกลุ่ม	13.869	103	.135		
	รวม	14.410	107			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.324	4	.081	2.020	.097
	ภายในกลุ่ม	4.127	103	.040		
	รวม	4.450	107			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	.154	3	.051	.808	.492
	ภายในกลุ่ม	6.603	104	.063		
	รวม	6.757	107			
2. ด้านการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	.049	3	.016	.328	.805
	ภายในกลุ่ม	5.188	104	.050		
	รวม	5.237	107			
3. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.542	3	.181	1.592	.196
	ภายในกลุ่ม	11.808	104	.114		
	รวม	12.351	107			
4. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.037	3	.012	.090	.965
	ภายในกลุ่ม	14.373	104	.138		
	รวม	14.410	107			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.046	3	.015	.366	.778
	ภายในกลุ่ม	4.404	104	.042		
	รวม	4.450	107			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ประชาชนเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่
กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	.117	4	.029	.453	.770
	ภายในกลุ่ม	6.640	103	.064		
	รวม	6.757	107			
2. ด้านการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	.140	4	.035	.708	.588
	ภายในกลุ่ม	5.097	103	.049		
	รวม	5.237	107			
3. ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.797	4	.199	1.777	.139
	ภายในกลุ่ม	11.553	103	.112		
	รวม	12.351	107			
4. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.446	4	.111	.822	.514
	ภายในกลุ่ม	13.964	103	.136		
	รวม	14.410	107			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.090	4	.022	.531	.713
	ภายในกลุ่ม	4.360	103	.042		
	รวม	4.450	107			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ประชาชนเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาอภิปรายดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ โดยประเมินผลของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ซึ่งในช่วงของการเกิดโรคโควิดระบาด ประชาชนจึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ในระดับปานกลาง เช่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ และการกำหนดความเสี่ยงหรือปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา เกลียวชาติ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและ

ข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และระดับน้อย จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางนุช ยาบุญนะ, จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์, และสุชาติ ใจภักดี (พ.ศ.2557 – 2559) การมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ระยะ 3 ปี เทศบาลตำบลบ้านโป่ง อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ส่วนเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีส่วนร่วมน้อย การหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผน ควรมีการจัดฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ ให้มีการปรับโครงสร้างการแบ่งฝ่ายงาน จัดการระบบสัดส่วนในการลงมติเพื่อเสนอโครงการ ผู้นำควรยึดหลักการธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ไม่ก้าวทาบบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน มีการปรับทัศนคติ ประสานงาน แจ้งข่าวสาร รายงานผลการพิจารณาแบบแผนให้เป็นที่ทราบทั่วกัน ทั้งผู้นำชุมชนและประชาชนสร้างความร่วมแรงร่วมใจในการเข้าร่วมประชุม

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะสำนักเขตบางกอกใหญ่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ โดยการให้ประชาชนได้ร่วมตัดสินใจ กำหนดวางแผนการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชน และประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ ดังนั้น ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือหญิง อายุต่างกัน ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา เฉลียวชาติ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1.1 ด้านการตัดสินใจในรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้บริหารเขต

บางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ควรให้ประชาชนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการดำเนินงานในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้บริหารเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ควรให้ประชาชนช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร หรือช่วยสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนสัมพันธ์

1.3 ด้านการรับผลประโยชน์ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ดูแลรักษาผลประโยชน์ สร้างแนวทางที่สร้างพัฒนาโครงการหรือต่อยอดผลประโยชน์แก่ชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้บริหารเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ควรให้ประชาชนร่วมสร้างแนวทางที่สร้างพัฒนาโครงการหรือต่อยอดผลประโยชน์แก่ชุมชนสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น และให้ประชาชนรับทราบถึงผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนสัมพันธ์

1.4 ด้านการประเมินผลในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการเฝ้าสังเกตการณ์การดำเนินโครงการพัฒนาในชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ดังนั้น ประชาชนควรที่จะจัดสรรการเฝ้าสังเกตการณ์ การดำเนินโครงการพัฒนาชุมชน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลเฝ้าสังเกตการณ์การดำเนินโครงการต่าง ๆ ในกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาในชุมชนสัมพันธ์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการในปีต่อ ๆ ไป

2.2 ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาชุมชนเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ทำให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินการของเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- นงนุช ยาบุญนะ, จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์, และสุชาติ ใจภักดี (พ.ศ.2557 – 2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ระยะ 3 ปี (พ.ศ.2557-2559) ของเทศบาลตำบลบ้านโป่ง อำเภอดงดง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปัญญา เกลียวชาติ. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอมะนังนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.

Received: December 26, 2021

Revised: May 4, 2022

Accepted: May 10, 2022

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกรในส่วนงานจัดการทรัพย์สิน
ร้านสาขาของบริษัท ABC
Guidelines for the Development of Competency Group Engineers
in the Asset Management of ABC Company

ฐาปนี ช้างแรงการ (Tapanee Changrangkan)¹

วิเชศ คำบุญรัตน์ (Wichet Khambunrat)²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารในตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายขึ้นไป จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 2 พนักงานกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา จำนวน 6 คน การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การกำหนดสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร เพื่อให้ทราบถึงความต้องการในสมรรถนะตามสายงาน ระยะที่ 2 การประเมินสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร เพื่อทราบถึง Gap ในสมรรถนะตามสายงานที่ต้องนำมาพัฒนา และระยะที่ 3 การกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร เพื่อกำหนดแผนพัฒนารายบุคคล โดยแนวทางการพัฒนาใช้รูปแบบ 70:20:10 คือ 70% = การเรียนรู้ด้วยตนเอง การมอบหมายงาน การฝึกงาน 20% = โค้ชและการให้คำปรึกษา และ 10% = การฝึกอบรม

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา จำนวน 6 คน มีจำนวน 5 คนที่ผลประเมินสมรรถนะมีคะแนนต่ำกว่าระดับพฤติกรรมที่คาดหวัง จะต้องจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล 2) สมรรถนะเฉพาะทาง ทั้ง 6 สมรรถนะ กลุ่มงานวิศวกร มีความชำนาญ และมี Gap ที่ต้องพัฒนาแตกต่างกันไป โดยสมรรถนะที่ต้องมีการพัฒนามากที่สุดคือ การบริหารจัดการคลัง รongลงมา การบริหารจัดการติดตามและตรวจสอบการเข้าบำรุงรักษาอุปกรณ์ภายในร้านสาขา 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกรสามารถใช้รูปแบบการพัฒนา 70:20:10

คำสำคัญ วิศวกร แผนพัฒนารายบุคคล ความก้าวหน้าในอาชีพ

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารคนและกลยุทธ์องค์กร คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

² คณะวิทยาการจัดการ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Abstract

Objectives of this research were 1) To study the competence of the engineering group. Asset Management. The target groups used in the research consisted of Group 1, executives in the position of Assistant Department Managers, totaling 5 persons, and Group 2, Employees of Engineer Group. The property management section of the branch shop consists of 6 people, divided into 3 phases: Phase 1 Determination of the competency of the engineering team In order to know the need for functional competence (Functional Competency) Phase 2 Assessment of the engineering team's competency to know the gap in the functional competency (Functional Competency) that must be developed Phase 3 Defining guidelines Development of the competence of the engineering team, 2) To formulate an individual development plan (Individual Development Plan-IDP). The development guidelines will use the format 70:20:10, which is 70% = self-learning. Self-learning / Assignment / On the job Training 20% = Coaching & Mentoring and 10% = Training (Training)

The results showed that 1) Engineer Group as for property management, there are 6 branches, 5 of them whose performance evaluation scores are lower than expected behavior level. which must prepare an Individual Development Plan (IDP) 2) Functional Competency. The performance that needs to be developed the most is Inventory management, followed by management, monitoring and inspection of equipment maintenance within the branch store; and 3) The development guidelines for the engineering team can use the development model 70:20:10

Keywords: Engineers, Individual Development Plan, Career path

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์ธุรกิจของประเทศไทยในปัจจุบันไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า สถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ โควิด-19 ที่ระบาดทั่วโลกและธุรกิจในประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบกับธุรกิจเป็นอย่างมาก อดิศักดิ์ จันกิเสน (2563) ได้เขียนบทความใน “THE STANDARD” กล่าวว่า “รายงานผลการดำเนินงานไตรมาส 2/63 โดยพบว่า บริษัทและบริษัทย่อยมีรายได้รวม 128,027 ล้านบาท ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน 10.6% โดยปัจจัยหลักมาจากการควบคุมการระบาดของโรคจากรัฐบาล เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อรายได้ ซึ่งมีความรุนแรงมากที่สุดในเดือนเมษายน และลดระดับลงในเดือนพฤษภาคมและมิถุนายนตามลำดับ ทำให้ภาพรวมกำไรสุทธิลดลง 39.8% เหลือ 2,887 ล้านบาท” เห็นได้ว่าหลายบริษัทได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาในเรื่องการพัฒนาบุคลากร หรือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ เพราะเป็นเรื่องสำคัญที่บุคลากรเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนกิจการบริษัทให้กลับมาเป็นปกติ หากมีการเพิ่มศักยภาพให้สามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพ ผ่านการเพิ่มความรู้ (Knowledge) เพิ่มทักษะ (Upskill) ให้พนักงานสามารถทำงานได้หลายด้าน เป็นการตอบสนองนโยบายในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อทดแทนการจ้างงานเพิ่ม หรือการชะลอการจ้างงานด้วยเหตุนี้ โดยการขยายขอบเขตหรือเพิ่มสมรรถนะในการทำงานของบุคลากรเดิมในกลุ่มงานวิศวกรรมให้เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกรรม ส่วนงานจัดการทรัพยากรสินค้านานาชาติ
2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกรรม ส่วนงานจัดการทรัพยากรสินค้านานาชาติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกรรม ในส่วนงานจัดการทรัพยากรสินค้านานาชาติของบริษัท ABC” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาโดยครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาบุคลากร แผนการพัฒนาบุคลากร ในองค์กรเพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะ หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ มาเป็นการช่วยในการพัฒนา ดังนั้นผู้วิจัยต้องเลือกการพัฒนาที่เหมาะสมกับบุคลากรในองค์กรทั้งนี้ อาภรณ์ ภูววิทย์พันธ์ (2560) กล่าวถึง Nadler และ Wiggs (1989) ได้ให้ความหมาย เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร และการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการฝึกอบรม 2) ด้านการให้การศึกษา และ 3) ด้านการพัฒนา แผนพัฒนารายบุคคลว่า เป็นแผนพัฒนาสำหรับผู้มีศักยภาพที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์และประเมินจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคลจึงเป็นการลดช่องว่าง (Gap) ที่เกิดขึ้นระหว่างความสามารถของผู้มีศักยภาพในปัจจุบันกับความสามารถที่คาดหวัง เพื่อให้มีความพร้อมสำหรับตำแหน่งที่สูงขึ้นด้าน คณินิจ อนุโรจน์ (2561, น. 15) กล่าวถึงแผนการพัฒนาส่วนบุคคล (Individual Development Plans) ว่าเป็นการออกแบบแผนพัฒนาเป็นรายบุคคลสำหรับผู้มีสิทธิ์ได้รับการคัดเลือกเป็นว่าที่ทายาท (Candidates) แต่ละรายควรมีการรวบรวมแผนพัฒนานี้เข้าไว้กับแผนการจัดการผลการปฏิบัติงาน กล่าวโดยสรุปคือ งานวิจัยให้ความหมายโดยรวมของแผนพัฒนารายบุคคล หมายถึง การพัฒนาบุคคลให้มีศักยภาพ เพื่อลดช่องว่าง (Gap) พัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของพนักงาน

กล่าวโดยสรุป แผนการพัฒนาบุคลากร เป็นแผนการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เพื่อนำไปสู่คุณภาพที่ดีขึ้น โดยการทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะ หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น โดยใช้กระบวนการต่างๆ มาเป็นการช่วยในการพัฒนา

2. แนวคิดในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาวกับความก้าวหน้าในอาชีพ การวางแผนความก้าวหน้าในอาชีพ แผนพัฒนาอาชีพเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก ดังคำกล่าวของ เลิศชัย สุธรรมานนท์ (2560, น. 118) กล่าวว่า องค์การที่บริหารโดยใช้กลยุทธ์ที่เน้นสร้างความยั่งยืน ต้องการการมีส่วนร่วมจากบุคลากรในองค์การที่มีความต่อเนื่องจนเป็นอาชีพ และมีความก้าวหน้าในอาชีพ ได้มีการอธิบายการวางแผนอาชีพถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ โดยเป็นการวางระบบการตัดสินใจและวางแผนระยะยาวร่วมกัน โดยประกอบด้วย 3 ระบบย่อย ได้แก่ 1) การวางแผนงานอาชีพ (Career Planning) เป็นการจัดสายอาชีพที่เป็นความต้องการของแต่ละองค์การเพื่อใช้ในการสรรหา คัดเลือก มอบหมายงานเพื่อใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้ตรงกับความสามารถอย่างเต็มสมรรถนะ 2) การพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Development) การนำแผนการพัฒนาในข้อหนึ่งสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลตามที่กำหนด 3) การประเมินผลระบบบริหารความก้าวหน้าในอาชีพ (Evaluation of the career progress management system)

กล่าวโดยสรุป การบริหารแผนพัฒนาบุคคลกล่าวได้ว่ามีประโยชน์ต่อองค์กรในระยะยาว ซึ่งองค์กรต้องมีการกำหนดเกณฑ์ และการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยใช้สมรรถนะที่จำเป็นเป็นพื้นฐาน และต้องทำการวิเคราะห์ ความต้องการกำลังคน การพัฒนาบุคลากร และมีการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง

3. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่สำคัญและต้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้องค์กรเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน ในส่วนของดาวานภัททยานนท์ (2556, น. 33) ดุจเดือน พิงคยกุล (2555, น. 12) ได้กล่าวถึง โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ของ McClelland (1973) โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ของ McClelland (1973) ว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถเปรียบเทียบได้กับภูเขาน้ำแข็งโดยมีส่วนที่สามารถมองเห็นได้ง่ายสามารถพัฒนาได้ง่าย นั่นคือส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำ ประกอบด้วย องค์ความรู้ และ ทักษะต่างๆ ส่วนที่อยู่ใต้น้ำส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่มองเห็นยากได้แก่ อุปนิสัย แรงจูงใจ ภาพลักษณ์ หรือ บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม ซึ่งเป็นส่วนที่พัฒนาได้ยาก ในส่วนของเลิศชัย สุธรรมานนท์ (2563) กล่าวถึงการกำหนดสมรรถนะ มี 3 ด้าน คือ 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) 2) สมรรถนะความเป็นผู้นำ (Leadership Competency) และ 3) สมรรถนะเฉพาะในงาน (Functional Competency) ด้านอารยา มุลทองขุน (2561, น. 15) ได้กล่าวถึงสมรรถนะของวิศวกร โดยประเภทของแรงงานแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แรงงานฝีมือ (Skilled Labor) หมายถึง ผู้มีความรู้ความชำนาญในงานอาชีพทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานด้วยตนเองได้ เช่น วิศวกร แพทย์ เป็นต้น 2) แรงงานกึ่งฝีมือ (Semi-Skilled Labor) หมายถึง ผู้ที่อยู่ในระดับกลาง ระหว่างแรงงานฝีมือและแรงงานไม่มีฝีมือ ซึ่งได้รับการเรียนรู้หรือได้รับการฝึกอบรมเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งของงานอาชีพ สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในระดับกลางที่เกิดจากการทำงานในหน้าที่ได้ เช่น ช่างเทคนิค ช่างอุตสาหกรรม เป็นต้น และ 3) แรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labor) หมายถึง ผู้ทำงานซึ่งลักษณะงานที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถมากเพียงได้รับคำแนะนำก็สามารถปฏิบัติงานได้ เช่น กรรมกร

ในงานวิจัยนี้ กลุ่มงานวิศวกรเปรียบกับกลุ่มแรงงานประเภทแรงงานฝีมือ (Skilled Labor) หมายถึง ผู้มีความรู้ความชำนาญในงานอาชีพ ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่

เกิดขึ้นใน และสามารถทำงานด้วยตนเองได้ และในด้านขอบเขตการปฏิบัติงานของกลุ่มงานวิศวกรรมนั้นแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสาขาวิชาในแต่ละสาขา ขอบเขตการปฏิบัติของวิศวกรแต่ละระดับยังแตกต่างกันออกไป คือ องค์ประกอบของสมรรถนะพื้นฐานที่ต้องมี คือ KSA คือ ความรู้ (Knowledge) ในงานที่เหมาะสมที่ทำงาน ทักษะ (Skill) ความเชี่ยวชาญชำนาญในงานที่ท่านปฏิบัติได้เป็นอย่างดี คุณลักษณะพิเศษ (Attributes) แนวคิดในการทำงาน วิธีการทำงานที่แตกต่างกัน

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้วิจัยสรุปแนวทางทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นการเรียนรู้ที่มีความเป็นอิสระสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยนำประสบการณ์มาเป็นตัวช่วยในการเรียนรู้และปรับใช้ ด้านวิชศ คำบุญรัตน์ (2561) กล่าวถึงแนวทางการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่ง Knowles (1984) นำเสนอถึงแนวทางการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ดังนี้ 1) การสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง 2) จัดโครงสร้างทางกายภาพของห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ 3) ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ 4) ผู้สอนช่วยกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่เป็นจริง 5) ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเลือกการเรียนรู้ 6 ผู้สอนทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง และ 7) ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้เป็นระยะ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เป็นการเรียนรู้ที่มีความเป็นอิสระสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยนำประสบการณ์มาเป็นตัวช่วยในการเรียนรู้และปรับใช้ในการเรียน เน้นกระบวนการทางความคิดและการทำงานโดยเรียนรู้จากปัญหาและฝึกให้คิดกระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ผู้วิจัยสรุปแนวทางทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เห็นว่า เป็นกระบวนการที่เน้นทางความคิดและการทำงานโดยเรียนรู้จากปัญหาและฝึกให้คิดกระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยนำหลักการทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่มาปรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแผนพัฒนารายบุคคล หรือ IDP (Individual Development Plan) เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือบุคคลที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 1 ปี โดยนำแนวคิดหรือทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่มาปรับใช้กับกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการวิจัยสามารถเสนอ หรือออกความคิดเห็นในด้านที่ตนเองคิดว่าควรมีการพัฒนา หรือสร้างแนวทางการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนารายบุคคลต่อไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ในส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขาของบริษัท ABC” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา 2) กำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยทั้งหมด 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา ผู้วิจัยดำเนินการประชุมแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับผู้บริหารในตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายขึ้นไป ในสำนักบริหารทรัพย์สินองค์กร จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและกำหนด

นโยบายการบริหารจัดการในสำนักบริหารทรัพย์สินร้านสาขาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีอายุงาน 5 ปีขึ้นไป เพื่อร่วมกำหนดสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาเพิ่มของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขาโดยนำข้อมูลสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาเพิ่มของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขาในแต่ละด้านที่ผู้บริหารต้องการ

ระยะที่ 2 การประเมินสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา โดยการสร้างแบบประเมินสมรรถนะเพื่อวัดระดับสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกรโดย 1) กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยกลุ่มงานวิศวกร จำนวน 6 คน โดยเป็นพนักงานวิศวกร Equipment Refurbish ฝ่าย Asset Movement จำนวน 3 คน และเป็นพนักงานวิศวกร Preventive Maintenance ที่อยู่ใน ฝ่าย Preventive Maintenance Corrective Maintenance จำนวน 3 คน ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง 2) สร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ โดยการออกแบบประเมินสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร สร้างขึ้นตามรูปแบบสมรรถนะ (Competency Model) ตามที่องค์กรต้องการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบประเมินรายสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) ส่วนที่ 3 สรุปการประเมินสมรรถนะ เพื่อคำนวณช่องว่างความสามารถในการประเมินสมรรถนะ 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ระยะที่ 3 การกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา โดย 1) กำหนดกลุ่มเป้าหมายกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา จำนวน 6 คน 2) การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่สรุปได้จากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาสรุปและเตรียมใช้ในการประชุม 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) 4) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากข้อสรุปที่ได้ในการประชุมแบบสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาสรุปเป็นแผนพัฒนารายบุคคลในสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา

ผลการวิจัย

การศึกษานี้ครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา 2) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา โดยมีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยระยะที่ 1 การกำหนดสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา

ผู้วิจัยได้สรุปสมรรถนะใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านทักษะ (Skill) 2) ด้านความรู้ (Knowledge) 3) ด้านคุณลักษณะ (Attribute) โดยสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) ที่ผู้บริหารความเห็นสอดคล้องกัน 6 ข้อดังนี้ 1) ความรู้และทักษะในด้านวิศวกรรมที่ควรมี คือ ทักษะในการบริหารจัดการฐานข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประโยชน์ทำให้มองภาพการทำงานแบบเป็นระบบและขั้นตอน ทั้งนี้ควรเพิ่มทักษะและความรู้ในด้านบริหาร 2) การบริหารจัดการความคุ้มค่า ช่วยในเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุน เพื่อนำมาเปรียบเทียบการนำอุปกรณ์เก่ามาใช้งานกับสิ่งซื้อใหม่ 3) การบริหารจัดการคลัง

ควรมีความรู้ ทักษะ ด้านโลจิสติกส์ เพื่อบริหารจัดการพื้นที่คลังไม่ให้เกิด Dead Stock และ Forecast การจัดเก็บสินค้าได้อย่างเหมาะสม 4) ความรู้ในเรื่องอุปกรณ์ร้านสาขา ควรรู้และมีความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ทันสมัยอยู่เสมอ เพราะเป็นการทำงานเกี่ยวกับอุปกรณ์ ต้องมีความใส่ใจในอุปกรณ์ร้านสาขา 5) การบริหารจัดการติดตามและตรวจสอบการเข้าบำรุงรักษาอุปกรณ์ภายในร้านสาขา มีความสำคัญเพราะการติดตามการตรวจสอบการเข้าบำรุงรักษาอุปกรณ์ช่วยให้การทำงานของ Supplier มีความถี่ที่ตรงตามรอบที่กำหนด ความรู้ และทักษะเรื่องการติดตามแผน การซ่อมบำรุงเบื้องต้น รวมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูลของการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ในร้านสาขา 6) ความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน ความจำเป็นและความสำคัญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน เพราะเทคโนโลยีช่วยในการทำงาน และสามารถลดกระบวนการทำงานที่ซ้ำซ้อน

ผู้วิจัยได้สรุปสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) 6 สมรรถนะดังนี้ 1) สมรรถนะความรู้และทักษะในด้านวิศวกรรม 2) การบริหารจัดการความคุ้มค่า 3) การบริหารจัดการคลัง 4) ความรู้ในเรื่องอุปกรณ์ร้านสาขา 5) การบริหารจัดการติดตามและตรวจสอบการเข้าบำรุงรักษาอุปกรณ์ภายในร้านสาขา 6) ความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน และกำหนดแนวทางการพัฒนาจากโมเดลการพัฒนาแบบ 70:20:10 คือ 70% = การเรียนรู้ด้วยตนเอง การมอบหมายงาน การฝึกงาน (Self-learning / Assignment / On the job Training) 20% = โค้ชและการให้คำปรึกษา (Coaching & Mentoring) และ 10% = การฝึกอบรม (Training)

ผลการวิจัยระยะที่ 2 การประเมินสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา

ผู้วิจัยสรุปผลประเมินสมรรถนะพนักงาน กลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา จำนวน 6 คน โดยประเมินสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) สรุปได้ว่า สมรรถนะตามสายงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีด้วยกัน 2 เรื่อง คือ 1) การบริหารจัดการความคุ้มค่า 2) ความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน มีระดับพฤติกรรมที่คาดหวัง 3.00 ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมที่ประเมิน คะแนนเท่ากันอยู่ที่ 4.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.89 ช่องว่างความสามารถ 2.00 และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ การบริหารจัดการคลัง มีระดับพฤติกรรมที่คาดหวัง 3 ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมที่ประเมิน คะแนนเท่ากันอยู่ที่ 3.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.82 ช่องว่างความสามารถ 0.33

ผลการวิจัยระยะที่ 3 การกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพย์สินร้านสาขา

ผู้วิจัยหารือร่วมกับผู้บริหารในการกำหนดแผนพัฒนาเฉพาะสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) และเป็นการกำหนดแผนพัฒนารายบุคคลเท่านั้น โดยแนวทางการพัฒนาใช้รูปแบบ 70:20:10 คือ 70% = การเรียนรู้ด้วยตนเอง การมอบหมายงาน การฝึกงาน (Self-learning / Assignment / On the job Training) 20% = โค้ชและการให้คำปรึกษา (Coaching & Mentoring) และ 10% = การฝึกอบรม (Training) โดยเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากข้อสรุปที่ได้และผลจากการประชุมแบบ

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำมาสรุปเป็นแนวทางพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร รายบุคคล แล้วนำมาออกแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan-IDP) สรุปได้ดังนี้ มีวิศวกร จำนวน 5 คน ต้องมีการกำหนดแผนพัฒนารายบุคคลตาม Gap ที่ได้มีการวิเคราะห์ และมีวิศวกร 1 คน ที่ประชุมมีความเห็นตรงกันว่า วิศวกรท่านนี้มีสมรรถนะครบถ้วนไม่จำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะด้านใดเพิ่ม โดยในการกำหนดแนวทางพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกรออกแบบแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับระดับคะแนนในแต่ละสมรรถนะ

อภิปรายผล

1. ผลการกำหนดสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพยากรสินร้านสาขา ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการที่จะพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ ดังนี้ 1) สมรรถนะความรู้และทักษะในด้านวิศวกรรม 2) การบริหารจัดการความคุ้มค่า 3) การบริหารจัดการคลัง 4) ความรู้ในเรื่องอุปกรณ์ร้านสาขา 5) การบริหารจัดการติดตามและตรวจสอบการเข้าบำรุงรักษาอุปกรณ์ภายในร้านสาขา 6) ความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน โดยการกำหนดสมรรถนะนั้น สอดคล้องกับพัฒนวดี สุนทรวรรณ (2559) ที่ว่าการจัดกลุ่มสมรรถนะในองค์กร ทำให้เกิดการนำวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และแผนกลยุทธ์มาพิจารณาร่วมกับลักษณะงานที่รับผิดชอบ และสอดคล้องกับปิยพันธ์ ปุญญฤทธิ์ (2562) ที่กล่าวว่า การออกแบบประเมินสมรรถนะจะจัดทำในกลุ่มงาน (Competency for Job Family) และพัฒนาใน 3 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านทักษะ (Skill) 2) ด้านความรู้ (Knowledge) 3) ด้านคุณลักษณะ (Attribute) สอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2560) ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาบุคคล ทั้งด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ สุขภาพอนามัย จิตใจ องค์กรต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน เพื่อให้บุคลากรมีสติปัญญา ทุ่มเทให้การทำงานให้กับองค์กร ทั้งนี้ตรงกับความเห็นของผู้บริหารเห็นว่าสมรรถนะเหล่านี้มีความสำคัญและมีความจำเป็นในตำแหน่งวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพยากรสินร้านสาขา เนื่องจากส่วนงานจัดการทรัพยากรสินร้านสาขา มีหน้าที่บริหารจัดการการนำอุปกรณ์ที่เกิดจากร้านปิดถาวร หรือกลุ่มอุปกรณ์ที่เกินความจำเป็น รวมถึงการบริหารพื้นที่การจัดเก็บอุปกรณ์ ประเมินต้นทุนและคำนวณความคุ้มค่าในการนำอุปกรณ์ไปใช้ รวมไปถึงการบริหารจัดการติดตามและตรวจสอบการเข้าบำรุงรักษาอุปกรณ์ภายในร้านสาขา พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลประสิทธิภาพการเข้าบำรุงรักษาอุปกรณ์ รวมไปถึงการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพในการทำงานของผู้ให้บริการ และคำนวณค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการบำรุงรักษาให้เหมาะสม ซึ่งผู้บริหารเห็นควรว่ากลุ่มงานวิศวกร ควรจะได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน เพื่อการทำงานนั้นอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับเลิศชัย สุธรรมานนท์ (2563) การบริหารความก้าวหน้าในอาชีพและผู้มีความสามารถสูง (Career and Talent Management) โดยแบ่งออกเป็น ทั้งหมด 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 วิเคราะห์ธุรกิจและจัดกลุ่มงานที่สำคัญ ระยะที่ 2 กำหนดสมรรถนะและออกแบบความก้าวหน้าในอาชีพ ระยะที่ 3 จัดทำเครื่องมือประเมินผู้มีความสามารถ ระยะที่ 4 บริหารแผนพัฒนาและติดตามผล ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้จัดทำถึงขั้นตอน ระยะที่ 3 จัดทำเครื่องมือประเมินผู้ที่มีความสามารถในกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพยากรสินร้านสาขา

2. ผลการประเมินสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพยากรสินค้านำเข้า ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินสมรรถนะกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพยากรสินค้านำเข้า โดยแบบประเมินสร้างขึ้นตามรูปแบบสมรรถนะ (Competency Model) โดยเป็นการประเมินสมรรถนะ 3 สมรรถนะ ดังนี้ สมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะผู้นำ (Leadership Competency) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจาก ปิยพันธ์ ปุญญฤทธิ์ (2562) ที่ได้ออกแบบประเมินสมรรถนะของกลุ่มงาน (Competency for Job Family) เนื่องจากเป็นลักษณะในหน่วยงานใกล้เคียงกัน ดังนั้น ในการการกำหนดแผนพัฒนา ผู้วิจัยจึงกำหนดแผนพัฒนาเฉพาะสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) เท่านั้น เพื่อเป็นการพัฒนากลุ่มงานวิศวกรแบบประเมินรายสมรรถนะ ในการประเมินสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะผู้นำ (Leadership Competency) และสมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) โดยผู้ประเมินประกอบด้วย หัวหน้างาน และพนักงาน ซึ่งมีระดับพฤติกรรมที่คาดหวังอยู่ที่ 3 คะแนน และในการคำนวณ มีการคำนวณค่าความถี่แต่ละคะแนน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนระดับพฤติกรรมที่ประเมินได้ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และคำนวณค่าช่องว่างความสามารถ โดยนำคะแนนค่าเฉลี่ยที่ได้นำไปลบระดับพฤติกรรมที่คาดหวัง พร้อมทั้งนำข้อมูลลักษณะพฤติกรรมในเหตุการณ์ สถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่ได้จากการประเมินของแต่ละบุคคลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยคะแนนที่ออกมา คือ สมรรถนะหลัก (Core Competency) สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เรื่องมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ มีระดับพฤติกรรมที่คาดหวัง 3 ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมที่ประเมินคะแนนเท่ากันอยู่ที่ 4.17 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.00 ช่องว่างความสามารถ 1.17 สมรรถนะผู้นำ (Leadership Competency) สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารตนเอง มีระดับพฤติกรรมที่คาดหวัง 3 ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมที่ประเมิน คะแนนเท่ากันอยู่ที่ 4.08 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.29 ช่องว่างความสามารถ 1.08 สมรรถนะตามสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีด้วยกัน 2 เรื่อง คือ 1) การบริหารจัดการความคุ้มทุน และ 2) ความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน มีระดับพฤติกรรมที่คาดหวัง 3 ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมที่ประเมิน คะแนนเท่ากันอยู่ที่ 4.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.89 ช่องว่างความสามารถ 2.00 ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยพันธ์ ปุญญฤทธิ์ (2562, น. 165)

3. การกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มงานวิศวกร ส่วนงานจัดการทรัพยากรสินค้านำเข้า ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบออกแบบแผนการพัฒนางานรายบุคคล (Individual Development Plan) สำหรับพัฒนากลุ่มงานวิศวกรทั้ง 6 คน ในรูปแบบการพัฒนาแบบ 70:20:10 ผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารผลงาน ผู้วิจัยจึงขอเสนอเป็นแนวทางเพิ่มเติมดังนี้ องค์กรและฝ่ายทรัพยากรบุคคลต้องร่วมกันหาความต้องการและแนวทางการพัฒนาเฉพาะด้านของแต่ละกลุ่มงานเพื่อเป็นโอกาสที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ทำให้พนักงานที่อยู่ในองค์กรได้มีการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นและสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับพนักงานหน่วยงานอื่นผลักดันพนักงานให้ไปสูการบรรลุเป้าหมายและผลิตผลงานที่ดีและมีคุณภาพ โดยหน่วยงานเล็งเห็นความสำคัญในสมรรถนะที่มีในพนักงานและช่วยพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปปรับใช้ในการวางแผนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะในกลุ่มงานวิชาชีพอื่นได้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กรอีกทาง โดยแนวทางการทำงานประกอบด้วย 1) กำหนดสมรรถนะและคัดเลือกสมรรถนะ ของกลุ่มงานเพื่อประกอบการพิจารณาสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา 2) แบบประเมินสมรรถนะ สามารถนำไปปรับใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะ (Skill) ความรู้ (Knowledge) คุณลักษณะ (Attribute) และ รูปแบบสมรรถนะ (Competency Model) เพื่อหาช่องว่างสมรรถนะ และนำไปจัดแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan-IDP) ให้กับกลุ่มงานหรือตำแหน่งงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป แนวทางการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้กับบุคลากรในระดับต่างๆ ได้ เพื่อที่จะได้พัฒนาบุคลากรในองค์กรได้ทั่วทั้งองค์กร และยังเป็นการพัฒนายกระดับความสามารถของบุคลากรในองค์กรให้เป็นระบบอีกด้วย และการประเมินสมรรถนะ เพื่อหาช่องว่างเป็นการประเมินทั้ง 2 ส่วนประกอบด้วย 1) ผู้ถูกประเมิน คือ พนักงานประเมินตนเอง และ 2) หัวหน้างานประเมินพนักงาน ซึ่งการประเมินนี้ทำให้เห็นถึงคะแนนพฤติกรรมที่พนักงานได้ให้ตนเอง และหัวหน้างานให้กับพนักงาน ซึ่งผู้ถูกประเมินได้ทราบถึงมุมมองจากหัวหน้างาน และทำให้ผู้ถูกประเมินได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- คณินิจ อนุโรจน์. (2561). *NDC SECURITY REVIEW*. ฉบับที่ 3. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- ดาวนภา หัตยานนท์. (2556). *การศึกษาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารระดับกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคใต้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดุจเดือน พิงคยกุล. (2555). *การพัฒนาบุคลากรตามกรอบสมรรถนะหลักของศูนย์อนามัยที่ 10 เชียงใหม่*. (ค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ณัดกิจ จันกิเสน. (2564). *วิกฤตโควิด-19 ไม่ช่วย 7-Eleven รายได้ลดลง 17% เหลือ 7 หมื่นล้าน กำไรเกือบ 5.5 พันล้าน ลดลง 25%*. The Standard Stand up for the people. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564 จาก <https://thestandard.co/coronavirus-did-not-help-seven-eleven/>
- ปิยพันธ์ ปุณณฤทธิ. (2562). *ระบบการบริหารความก้าวหน้าในอาชีพของพนักงานสายก่อสร้างในบริษัท XYZ จำกัด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, นนทบุรี.
- พัฒน์วดี สุนทรารณ. (2559). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรระดับบริหารตามสมรรถนะความเป็นผู้นำของ บริษัทผู้แทนจำหน่ายเครื่องจักรกลทางการเกษตร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, นนทบุรี.

- เลิศชัย สุธรรมานนท์. (2557). กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อองค์กรยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเศษ คำบุญรัตน์. (2561). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารในธุรกิจพาณิชย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สมคิด บางโม. (2560). องค์การและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2560). การพัฒนาสมรรถนะกลุ่มงาน HR บนแนวคิด 70:20:10 Learning Model. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

Received: August 7, 2021

Revised: June 18, 2022

Accepted: June 27, 2022

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

Public Participation in the Organization Management's Solid Wastes of Administration
Nampua Sub-district, Wiang Sa District, Nan Province

พรณิภา มาลี (Phannipha Masri)¹
รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์ (Rattaburut Khumsap)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน จำนวน 334 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการศึกษา พบว่า 1) การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 2) ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการศึกษาค้นคว้าองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัวสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

ข้อเสนอแนะสำหรับคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่วของการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนใช้ประกอบเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว

Abstract

The purpose of this research was to study 1) people's participation in solid waste management of Nam Pua Sub-district Administrative Organization, Wiang Sa District, Nan Province; and 2) for comparison participation in solid waste management. of Nam Pua Sub-district Administrative Organization, Wiang Sa District, Nan Province. This research was the quantitative research. The population used in this research 334 people living in Nam Pua Sub-district Administrative Organization, Wiang Sa District, Nan Province. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance And compare each pair with the chef's method.

The study results showed that 1) the Management's solid wastes participated in the public. In the area of the Nam Pua Sub-district Administrative Organization. The overall level was at a high level. When considered individually aspect, orderly basis, the average was the highest to the lowest showed that the participation in the activities. Followed by Participation in planning, participation in the use of contribution to the benefit, and participation in monitoring and evaluation. 2) Comparative results of people's participation in solid waste management of Nam Pua Subdistrict Administrative Organization, Wiang Sa District, Nan Province classified by personal characteristics factors found that people of different gender, age, status and income participated in Management of solid waste of Nam Pua Subdistrict Administrative Organization, Wiang Sa District, Nan Province, overall and each aspect was not different. As for people with different occupations, they participated in solid waste management of Nam Pua Subdistrict Administrative Organization, Wiang Sa District, Nan Province overall differently. statistically significant at the .05 level. This study results, the Nam Pua Sub-district Administrative Organization, could be used as supplementary information to recommendations for the administrators of the Nam Pua Sub-district Administrative Organization. Of the management's solid wastes with public participation as well as being used as the basic information for organizations or various departments.

Keywords: Public participation, Management's solid wastes, Nam Pua Sub-district Administrative Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการถ่ายโอนภารกิจและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งถูกกำหนดเป็นกฎหมายใช้บังคับ ซึ่งประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนพิเศษ 23 วันที่ 13 มีนาคม 2545 มีผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ามามีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวมทั้งการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย เช่น การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การปรับปรุงชุมชนแออัดและการจัดการที่อยู่อาศัย การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย เป็นต้น แม้การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น แต่การดำเนินการตามภารกิจจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มิได้ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเพราะยังติดกับปัญหาในการดำเนินงานหลายด้าน เช่น ปัญหาที่เกิดจากความเจริญทางสังคมขยายตัวเข้ามามีการใช้วัสดุที่ผลิตจากสารสังเคราะห์ขึ้นเพื่อตอบสนองความสะดวกสบาย ซึ่งเศษวัสดุเหล่านั้นเมื่อใช้เสร็จก็กลายเป็นของเหลือใช้จะถูกทิ้งในรูปขยะมูลฝอยที่นับวันจะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธีก่อให้เกิดมลพิษสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาขาดการจัดการอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ได้จากการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทางด้านสาธารณสุขซึ่งไม่เน้นด้านการจัดการขยะแต่เน้นด้านการบริหารทางด้านสุขภาพและสวัสดิการของประชาชน (กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559, น. 10-11)

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเป็นตำบลที่มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก แต่เป็นพื้นที่ราบลุ่มเมื่อฤดูน้ำหลากจะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมขัง ตำบลน้ำปั่ว ถือว่าเป็นตำบลที่มีการพัฒนาสภาพทั่วไป สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา และมีการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องในระดับที่ก้าวหน้า สามารถพึ่งพาตนเองได้แต่ในประเด็นด้านการจัดการการขยะมูลฝอยภายในตำบลอยู่ในระดับที่ก้าวหน้า สามารถพึ่งพาตนเองได้แต่ในประเด็นด้านการจัดการการขยะมูลฝอยภายในตำบลยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว ซึ่งจากการจัดทำประชาคมระดับตำบลเพื่อหาแนวทางการจัดการขยะในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ในทุกครั้งที่มีการจัดทำเวทีประชาคม ประชาชนในพื้นที่เสนอให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดการแก้ไขปัญหาในเรื่องขยะ โดยเสนอให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีรถขยะเพื่อแก้ไขปัญหาขยะในพื้นที่แต่ในการจัดซื้อรถเก็บขยะ ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก แต่องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ที่จัดเก็บได้เองเป็นจำนวนเงินที่น้อยมาก เงินงบประมาณส่วนใหญ่นำมาดำเนินการตามภารกิจที่ต้องดำเนินการในแต่ละปี องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่วได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล และรายได้ที่รัฐจัดเก็บให้ หากต้องการให้มีการจัดการขยะด้วยวิธีการดังกล่าวจะต้องใช้งบประมาณสูงมาก ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่วสามารถจัดหาเงินมาซื้อรถขนขยะหรือจัดเก็บขยะได้ ก็ต้องหาค่าใช้จ่ายมาเพิ่มในเรื่องคนขับรถ ค่าจัดซื้อถังขยะ ค่าคนงานประจำรถ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเช่าที่ทิ้งขยะและปัญหาอื่น ๆ อีกมากมายที่ตามมา ซึ่งเป็นเรื่อง

ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่วเองก็ยังไม่สามารถหาวิธีจัดการขยะมูลฝอยภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่วได้ จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว, 2563, ออนไลน์)

จากปัญหาดังกล่าวจึงนำไปสู่แนวคิดใหม่ในการพัฒนาชุมชนที่ยึดประชาชน และชุมชนเป็นฐานกลางในการพัฒนาภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน หรือการพัฒนาที่มีพื้นฐานมาจากระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นไปตามปัญหาและความต้องการของชุมชนในปัจจุบัน โครงสร้างของการบริหารจัดการประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามรัฐธรรมนูญที่มุ่งให้ท้องถิ่นและประชาชนมีความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นตนเองมากขึ้น การพัฒนาท้องถิ่นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการวางแผนและพัฒนาชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ ปัจจัยที่จะขาดไม่ได้เลยคือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนต้องตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ปรากฏชัดในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ตลอดจนแผนและแนวนโยบายต่าง ๆ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่รัฐส่งเสริมให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการส่วนกลางมาสู่ท้องถิ่น เช่น เทศบาล การมีส่วนร่วม เป็นการให้โอกาสแก่สมาชิกของชุมชนโดยเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนาและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน (กรมการปกครอง, 2541, น. 3)

ผู้วิจัยจึงได้สนใจในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการรองรับความเจริญเติบโตทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต โดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนและยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายประหยังบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่วต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

สมมติฐาน

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านแตกต่างกัน

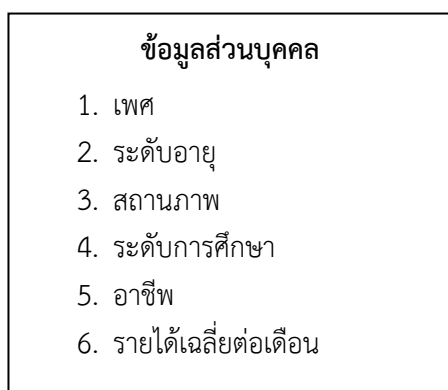

5. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านแตกต่างกัน

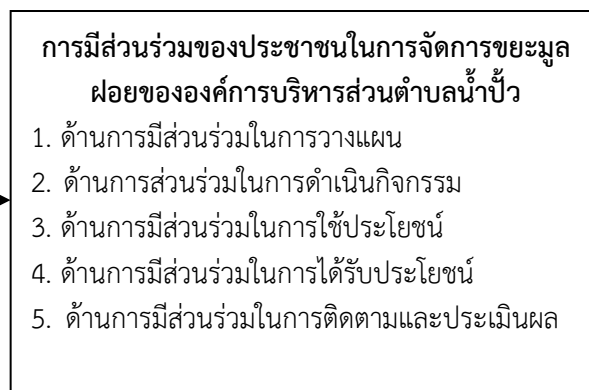
กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน” ได้อาศัยการศึกษาและค้นคว้าเอกสาร ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อสังเคราะห์หาแนวคิดหรือทฤษฎีตามกรอบแนวคิดของ โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen และ Uphoff, 1998) และจิรพัฒน์ หงษ์ทอง (2560, น. 53) กำหนดตัวแปรตาม 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ของกรอบการศึกษา มีกรอบแนวความคิดของการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาข้อมูลภายใต้กรอบขอบเขตเนื้อหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 1.1 ตัวแปรอิสระ หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่
 - 1.1.1 เพศ
 - 1.1.2 ระดับอายุ
 - 1.1.3 สถานภาพ
 - 1.1.4 ระดับการศึกษา
 - 1.1.5 อาชีพ

1.1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1.2 ตัวแปรตาม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว จำนวน 5 ด้าน คือ

1.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

1.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

1.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

1.2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน 6 หมู่บ้าน จำนวน 2,500 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน 6 หมู่บ้าน จำนวน 200 คน จากขนาดกลุ่มตัวอย่างซึ่งคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่ม และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่าย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพบุคคลทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดการขยะมูลฝอยของ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

โดยดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของคำถามแต่ละข้อ ได้ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และนำมาทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งใช้สถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมมติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้ร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล น้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่า t-test for Independent Samples
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Seheffe's Medthod)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวม

การจัดการขยะมูลฝอย แบบมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.04	.778	มาก	2
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	4.10	.768	มาก	1
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	4.03	.740	มาก	3
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์	4.02	.780	มาก	4
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	3.84	.870	มาก	5
รวม	4.00	.787	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .787) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .768) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .778) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .740) การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .780) และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .870) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามเพศ

การจัดการสาธารณะ ด้านการจัดเก็บรายได้	ชาย (108)		หญิง (226)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.37	.822	4.40	.578	1.218	.482
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	4.25	.710	4.28	.645	.878	.304
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	4.27	.635	4.23	.508	1.711	.129
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์	4.29	.723	4.21	.555	2.019	.476
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผล	4.16	.824	4.03	.597	1.295	.052
รวม	4.26	.606	4.21	.467	1.742	.328

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	1.825	3	.608	1.903	.129
	ภายในกลุ่ม	124.338	330	.320		
	รวม	126.163	333			
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	.580	3	.193	.559	.643
	ภายในกลุ่ม	134.540	330	.346		
	รวม	135.119	333			
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2.391	3	.797	2.378	.069
	ภายในกลุ่ม	130.337	330	.335		
	รวม	132.728	333			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.030	3	.343	.628	.597
	ภายในกลุ่ม	212.735	330	.547		
	รวม	213.766	333			
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3.717	3	1.239	2.413	.066
	ภายในกลุ่ม	199.729	330	.513		
	รวม	203.447	333			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.454	3	.485	1.726	.161
	ภายในกลุ่ม	109.207	330	.281		
	รวม	110.661	333			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามสถานภาพ 4 กลุ่ม

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	1.392	3	.464	1.446	.229
	ภายในกลุ่ม	124.771	330	.321		
	รวม	126.163	333			
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.089	3	.696	2.037	.108
	ภายในกลุ่ม	133.030	330	.342		
	รวม	135.119	333			
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.297	3	.099	.291	.832
	ภายในกลุ่ม	132.431	330	.340		
	รวม	132.728	333			
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2.566	3	.855	1.575	.195
	ภายในกลุ่ม	211.200	330	.543		
	รวม	213.766	333			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.530	3	.177	.339	.797
	ภายในกลุ่ม	202.917	330	.522		
	รวม	203.447	333			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	.673	3	.224	.794	.498
	ภายในกลุ่ม	109.987	330	.283		
	รวม	110.661	333			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	.633	3	.211	.654	.581
	ภายในกลุ่ม	125.530	330	.323		
	รวม	126.163	333			
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.380	3	.793	2.325	.074
	ภายในกลุ่ม	132.740	330	.341		
	รวม	135.119	333			
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.908	3	.303	.894	.445
	ภายในกลุ่ม	131.819	330	.339		
	รวม	132.728	333			
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับ ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.086	3	.362	.662	.576
	ภายในกลุ่ม	212.680	330	.547		
	รวม	213.766	333			

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	1.171	3	.390	.751	.522
	ภายในกลุ่ม	202.275	330	.520		
	รวม	203.447	333			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.461	3	.154	.542	.654
	ภายในกลุ่ม	110.200	330	.283		
	รวม	110.661	333			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	15.270	3	3.817	13.357*	.000*
	ภายในกลุ่ม	110.893	330	.286		
	รวม	126.163	333			
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	5.625	3	1.406	4.213*	.002*
	ภายในกลุ่ม	129.494	330	.334		
	รวม	135.119	333			
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3.130	3	.783	2.343	.054
	ภายในกลุ่ม	129.597	330	.334		
	รวม	132.728	333			
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	9.355	3	2.339	4.440*	.002*
	ภายในกลุ่ม	204.410	330	.527		
	รวม	213.766	333			

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	6.403	3	1.601	3.152*	.014*
	ภายในกลุ่ม	197.043	330	.508		
	รวม	203.447	333			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	6.322	3	1.580	5.877*	.000*
	ภายในกลุ่ม	104.339	330	.269		
	รวม	110.661	333			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	1.185	3	.395	1.230	.299
	ภายในกลุ่ม	124.978	330	.321		
	รวม	126.163	333			
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	.897	3	.299	.866	.459
	ภายในกลุ่ม	134.223	330	.345		
	รวม	135.119	333			
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.598	3	.533	1.580	.194
	ภายในกลุ่ม	131.130	330	.337		
	รวม	132.728	333			
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับ ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.968	3	.656	1.205	.308
	ภายในกลุ่ม	211.798	330	.544		
	รวม	213.766	333			

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	1.274	3	.425	.817	.485
	ภายในกลุ่ม	202.173	330	.520		
	รวม	203.447	333			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.055	3	.352	1.248	.292
	ภายในกลุ่ม	109.606	330	.282		
	รวม	110.661	333			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 7 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบต่อชุมชนในการที่จะทำให้ชุมชนสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก เสงวาณิชย์ (2559, น.70) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทรายจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย คือ เห็นควรจัดให้รถจัดเก็บขยะในชุมชนทุกวัน อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ควรเพิ่มจำนวนถังรองรับขยะในชุมชนให้มากขึ้น และควรประชาสัมพันธ์ หรือ อบรบให้ประชาชนทราบถึงการคัดแยกขยะและการกำจัดขยะ และสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ วิชาญา คำทองสุก (2560, น. 62) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองปากน้ำ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองปากน้ำ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการ กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และประชาชนให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมูลฝอย แต่อาจจะมีอาชีพของประชาชนที่มีส่วนร่วมแตกต่างกัน เนื่องจากไม่มีเวลาในการเข้าร่วมโครงการ ด้วยภาระหน้าที่ต่างกันทำให้มีการเข้ามามีส่วนร่วมน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัตติยา ธนรังสิมา (2559, น.72) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาตำบลละหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลละหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลละหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และระยะเวลาในการอยู่อาศัย แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ควรดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการและร่วมวางแผนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดตั้งธนาคารขยะ สถานที่หรือจุดซื้อขายขยะมูลฝอยในชุมชน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ควรดำเนินการจัดตั้งธนาคารขยะ สถานที่หรือจุดซื้อขายขยะมูลฝอยในชุมชน

1.3 การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประชาชนในชุมชนเกิดความรักความสามัคคี จากการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านควรส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรัก ความสามัคคี จากการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยให้มากยิ่งขึ้น

1.4 การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ จากการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุนขยะหรือสมาชิกกองทุนขยะได้รับการดูแลด้านสวัสดิการ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุนขยะหรือสมาชิกกองทุนขยะให้มากยิ่งขึ้น

1.5 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการจากภาคประชาชน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านควรดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากประชาชนเพื่อให้ดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เพื่อนำข้อมูลจากวิจัยมาดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เพื่อนำข้อมูลจากวิจัยมาปรับปรุงและให้ความรู้กับประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกวิธี

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). *รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.

ฉะเชิงเทรา: ประสานมิตร.

ชัตติยา ธนรังสิมา. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาตำบลละหาน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี*. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.

วิษญาภา ดำทองสุข. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองปากน้ำ จังหวัดสมุทรปราการ*. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.

สมนึก เสงวาณิชย์. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำปั่ว. (2563). *ข้อมูลทั่วไป*. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://www.nampua.go.th/index.php>.

Cohen, J.M., and Uphoff, N.T. (1977). *Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project design, Implementation and Evaluation*. New York: the Rural Development Committee, Center for International Studies, Cornell University.

Cronbach, Lee J. (1970). *Essential of Psychological Testing*. 5th ed., New York: Harper and Row Publishers.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). New York: Harper and Row Publications.

Received: July 27, 2021
Revised: June 17, 2022
Accepted: June 20, 2022

การส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต
อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

Promoting of Administration according to the Good Governance of Rangsit Municipal
Thanyaburi District, Pathum Thani Province

สมบุญ จุลมุลิก (Somboon Julmusick)¹
รัฐบุรุษ คัมทรัพย์ (Rattaburut Khumsap)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 2) เปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 719 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 257 คน ซึ่งได้จากการคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, $S.D = 0.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.36$, $S.D = 0.98$) รองลงมา คือ ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 3.23$, $S.D = 0.96$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.08$, $S.D = 0.93$) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.03$, $S.D = 1.05$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.02$, $S.D = 1.02$) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.01$, $S.D = 0.90$) ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า พนักงานของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศต่างกันมีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ส่วนพนักงานของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกันมีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) หากพิจารณา

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

รายด้าน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า เทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเรื่องการศึกษาของพนักงาน การศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน การเสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานของพนักงาน จากการลงมือปฏิบัติงานจริง การศึกษาดูงาน และการฝึกอบรมพัฒนารูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในทุกด้านให้ดียิ่งขึ้นเนื่องจากยังอยู่ระดับปานกลางทุกด้าน เพื่อให้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตอบสนองความพึงพอใจ ความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ การบริหารงาน หลักธรรมาภิบาล เทศบาลเมือง

Abstract

The objectives of this research were to study 1) to study the administration level according to the good governance principles of Rangsit City Municipality, Thanyaburi District, Pathum Thani Province; 2) to compare the administration the level according to the good governance principles of Rangsit Municipality, Thanyaburi District, Pathum Thani Province. Classified by personal characteristics. This research is a quantitative research. The sample consisted of 257 employees of Rangsit Municipality, Thanyaburi District, Pathum Thani Province, calculated by Taro Yamane's formula from a total population of 719 people. Stratified and simple random sampling was performed. The statistics used in the data analysis were frequency distribution, percentage, standard deviation, t-test and F-test and one-way ANOVA were used and paired comparisons were performed using Scheffe's method.

The results showed that 1) the administration level according to the good governance principles of Rangsit Municipality employees, Thanyaburi District, Pathum Thani Province. Overall, it was at a moderate level ($\bar{X} = 3.12$, S.D = 0.97). When considering individually aspect, it was found that it was at a moderate level in all aspects. The aspect with the highest mean was the transparency principle ($\bar{X} = 3.36$; S.D = 0.98), followed by the morality principle aspect ($\bar{X} = 3.23$, S.D = 0.96), the participation principle ($\bar{X} = 3.08$, S.D = 0.93). Rule of law principle ($\bar{X} = 3.03$, S.D = 1.05), responsibility principle ($\bar{X} = 3.02$, S.D = 1.02) and value principle ($\bar{X} = 3.01$, S.D = 0.90), respectively. 2) Comparing management levels according to the good governance principles of Rangsit Municipality, Thanyaburi District, Pathum Thani Province. Classified by personal characteristics, found that employees of Rangsit Municipality, Thanyaburi District, Pathumthani Province with different genders had no statistically

significantly different level of administration according to overall good governance principles ($p > 0.05$). Employees of Rangsit Municipality, Thanyaburi District, Pathum Thani Province, who have different ages, education levels and work experiences have a statistically significant difference in overall good governance principles level. ($p < 0.05$). If considering individually aspect, it was found that the aspects that difference statistically significantly according to personal characteristics, including the participation principle, responsibility principle and the values principle.

Results of this study pointed out that Rangsit Municipality, Thanyaburi District, Pathum Thani Province should pay attention to the education development of employees. Education both inside and outside the classroom Enhancing employees' experiences from the actual practicing, visiting study and training development in various forms, including the development of good governance principles in all aspects as they remained at a moderate level in all aspects. To provide the administration according to the good governance principle of Rangsit Municipality, Thanyaburi District, Pathum Thani Province efficiently and effectively, responding to satisfying the needs of the people and in accordance with the country's sustainable development policy.

Keywords: Administration, Good Governance, Municipality.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักธรรมาภิบาล เป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่การบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือการเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น เพื่อประกันเรื่องฉ้อราษฎร์บังหลวงและความไม่มีประสิทธิภาพการบริหารงานอย่างโปร่งใส ให้มีคุณภาพ ระบบธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกองค์กร ไม่ว่าหน่วยงานราชการหรืองานเอกชน หรือระบบการศึกษาก็มีปัญหาในทุกระดับ ที่ผ่านมาระบบการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนต้องโปร่งใส คือการตรวจสอบได้และอธิบายได้ทุกขั้นตอน ต้องมีผู้รับผิดชอบ นอกจากการบริหารและจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนแล้ว รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการภาครัฐมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว สำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2554 ขึ้นเพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่นักเรียน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล หลักการดังกล่าว ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า หลักธรรมาภิบาลสามารถบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การดำเนินงานด้านวิชาการ

และการบริหารทั่วไป ซึ่งเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง มีความสุขต่อสังคม สืบต่อไป ดังที่ได้กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า หลักธรรมาภิบาลถือเป็นหลักการบริหารงานที่สำคัญและจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะหลักธรรมาภิบาลเปรียบเสมือนเกราะป้องกันที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเอง องค์กร และประเทศชาติ กล่าวคือ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่สามารถตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม มีบทบาทในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน สามารถเข้าถึงการบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ท้องถิ่น สอดรับกับการกำหนดนโยบายด้านจริยธรรมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในภาครัฐ

เทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานีมีการพยายามในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล และพนักงานฝ่ายต่างๆ อยู่เสมอ แต่ในขณะเดียวกันอดีตที่ผ่านมาก็ยังมีความปัญหาด้านบุคลากรอยู่บ้างเกี่ยวกับเรื่องของการขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม แน่นนอนที่สุดว่า การบริหารงานเทศบาลทุกที่ ต้องมีปัญหาในทุกองค์กร เช่น ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญที่ไม่เพียงพอต่อหน่วยงาน และปัญหาที่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณต่อการบริหารงานในการจัดการซื้อจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในหน่วยงาน เป็นต้น ซึ่งพอนำหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาใช้บริหารงานจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง รวมถึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี

ดังนั้น ผู้วิจัยการส่งเสริมบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีการบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลไม่น้อยเพียงใด พร้อมทั้งการนำข้อมูลสารสนเทศเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นไปทิศทางใดในการพัฒนาเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และเป็นแบบอย่างที่ดีให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล

สมมติฐาน

1. พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน
2. พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

3. พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

4. พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานีที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กำหนดกรอบแนวคิดจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2556, น. 1-2) นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยมีรายละเอียดและความสำคัญของแต่ละตัวแปรได้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล
1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. ประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 719 คน ประกอบด้วย ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ของ

เทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี (ข้อมูลบุคลากร เทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี, 2563)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 257 คน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างซึ่งคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่าย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาของพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ซึ่งค่าความแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์ปฏิบัติการ (IOC : Index of Item objective Congruence) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.06 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทำการทดลองใช้กับพนักงานเทศบาลบางพูน จังหวัดปทุมธานี ที่ไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งใช้สถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมมติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์การส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่า t-test
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา โดยใช้ค่า F-test

หากพบว่ามีค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยรวม

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.16	.542	มาก	4
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.18	.483	มาก	2
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.19	.532	มาก	1
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.17	.591	มาก	3
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.88	.591	มาก	5
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.87	.556	มาก	6
รวม	4.08	.439	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .439) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .532) รองลงมาคือ ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .483) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .591) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .542) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .591) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .556)

เปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วยเนื้อหา 6 ด้านคือ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า สามารถกำหนดสมมติฐานและการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครรังสิต
อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ

การส่งเสริมการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	ชาย (N= 89)		หญิง (N = 168)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.17	.575	4.15	.525	.211	.833
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.27	.465	4.14	.487	2.128	.034*
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.28	.522	4.14	.533	1.963	.051
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.19	.645	4.17	.562	.265	.791
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.79	.573	3.93	.596	1.733	.084
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.73	.585	3.95	.526	3.053	.003*
รวม	4.07	.442	4.08	.438	.136	.892

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานีที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต
อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุ

การส่งเสริมการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.581	4	.645	2.237	.066
	ภายในกลุ่ม	72.705	252	.289		
	รวม	75.286	256			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	4.994	4	1.249	5.740	.000*
	ภายในกลุ่ม	54.822	252	.218		
	รวม	59.816	256			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	3.476	4	.869	3.169	.015*
	ภายในกลุ่ม	69.103	252	.274		
	รวม	72.579	256			
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	3.327	4	.832	2.428	.984
	ภายในกลุ่ม	86.308	252	.342		
	รวม	89.635	256			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การส่งเสริมการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3.734	4	.934	2.743	.931
	ภายในกลุ่ม	85.755	252	.340		
	รวม	89.489	256			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	2.197	4	.549	1.794	.130
	ภายในกลุ่ม	77.144	252	.306		
	รวม	79.342	256			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.996	4	.499	2.650	.802
	ภายในกลุ่ม	47.444	252	.188		
	รวม	49.440	256			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานีที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต
อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา

การส่งเสริมการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.784	2	.392	1.337	.264
	ภายในกลุ่ม	74.502	254	.293		
	รวม	75.286	256			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.342	2	.671	2.914	.056
	ภายในกลุ่ม	58.475	254	.230		
	รวม	59.816	256			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	.621	2	.311	1.097	.336
	ภายในกลุ่ม	71.958	254	.283		
	รวม	72.579	256			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การส่งเสริมการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	3.791	2	1.896	5.609	.004*
	ภายในกลุ่ม	85.843	254	.338		
	รวม	89.635	256			
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3.830	2	1.915	5.679	.004*
	ภายในกลุ่ม	85.658	254	.337		
	รวม	89.489	256			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	2.856	2	1.428	4.742	.010*
	ภายในกลุ่ม	76.486	254	.301		
	รวม	79.342	256			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.435	2	.717	3.795	.024*
	ภายในกลุ่ม	48.005	254	.189		
	รวม	49.440	256			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต
อำเภอัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การส่งเสริมการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.335	2	.668	2.293	.103
	ภายในกลุ่ม	73.951	254	.291		
	รวม	75.286	256			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.111	2	.056	.237	.789
	ภายในกลุ่ม	59.705	254	.235		
	รวม	59.816	256			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	1.018	2	.509	1.806	.166
	ภายในกลุ่ม	71.561	254	.282		
	รวม	72.579	256			
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	2.711	2	1.355	3.960	.762
	ภายในกลุ่ม	86.924	254	.342		
	รวม	89.635	256			
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	7.129	2	3.565	10.994	.000*
	ภายในกลุ่ม	82.359	254	.324		
	รวม	89.489	256			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	2.190	2	1.095	3.606	.029*
	ภายในกลุ่ม	77.151	254	.304		
	รวม	79.342	256			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.796	2	.898	4.788	.009*
	ภายในกลุ่ม	47.644	254	.188		
	รวม	49.440	256			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอัญบุรี จังหวัดปทุมธานีที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี” ผู้ศึกษาสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี มีการบริหารจัดการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลังเกิดปัญหาและอุปสรรคจะนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยในการบริหารงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี และตามความต้องการของประชาชน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ทั้งผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เน้นการทำงานแบบบูรณาการและทำงานเชิงรุก โดยการลงพื้นที่และปฏิบัติงานจริง และเปิดช่องทางให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชน มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง มีการติดต่อสื่อสารกับประชาชนหลากหลายช่องทางทำให้การทำงานเป็นไปอย่างใกล้ชิดและได้ผลที่ดี อีกทั้งในการดำเนินโครงการของเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานีในแต่ละครั้งจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงาน จึงทำให้สามารถรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและนำมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป จึงทำให้ผลการดำเนินงานของเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ประชาชนมีระดับความคิดเห็นออกมาในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรณ์ พานแก้ว (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาภิรมย์อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพนง แก้วอุ้น (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า พนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานีที่มีเพศ อายุ ต่างกัน มีความเห็นต่อการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี มุ่งเน้นบริการสาธารณะให้กับประชาชนทุกเพศ และทุกวัยภายในพื้นที่ ส่วนพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอดัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง และประสบการณ์ที่สูงกว่า มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จึงทำให้มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธ์สมิทธิ กลางนา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัด

อุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี” ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การออกข้อบัญญัติ โดยคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชน และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลควรมีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง เช่น การออกข้อบัญญัติ โดยคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชน และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง และมีนโยบายรณรงค์ให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือหลักนิติธรรมให้มากขึ้น

2. ด้านหลักคุณธรรม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหาร สมาชิก และพนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยนและมีไมตรีจิตพร้อมให้บริการ ดังนั้น ผู้บริหาร สมาชิก และพนักงาน การบริหารงานจะต้องปฏิบัติอยู่ในศีลธรรม กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต ถือถ่มในศีลธรรมและจริยธรรม เช่น โครงการอบรมพนักงานให้มีไมตรีจิตจกพร้อมให้บริการ

3. ด้านหลักความโปร่งใส ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบริหารงานมุ่งประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนเป็นหลัก ดังนั้น เทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานีควรเปิดโอกาสให้ประชาชน และพนักงานติดตามตรวจสอบแผนงาน/โครงการต่างๆ และการใช้งบประมาณได้ โดยให้ประชาชนได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อมุ่งประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนเป็นหลัก

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารงานและพนักงานของเทศบาลรับฟังและนำข้อเสนอแนะข้อร้องเรียนไปดำเนินการอย่างรวดเร็ว ดังนั้น เทศบาลและพนักงานของเทศบาลควรนำข้อเสนอแนะและข้อร้องเรียนไปดำเนินการให้รวดเร็ว เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ใช้เวลาการปฏิบัติงานที่เหมาะสมไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น เทศบาลนครรังสิตควรจัดให้มีบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทุกชุมชนและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะแก้ไข

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เทศบาลมีการรณรงค์ช่วยกันประหยัดทรัพยากรธรรมชาติในเทศบาล ดังนั้น เทศบาลควรมีนโยบายให้พนักงานช่วยประหยัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการขึ้นลงบันไดแทนการใช้ลิฟท์ หรือบันไดเลื่อน ปิดไฟเมื่อไม่การใช้ และเปิดปิดแอร์เป็นเวลา

บรรณานุกรม

- เทศบาลนครรังสิต. (2563). ข้อมูลบุคลากร. ปทุมธานี: เทศบาลนครรังสิต.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง
และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. สืบค้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2559 จาก <http://egov.go.th.11>
- อรรถัย ใจแก้ว. (2553). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
นครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
มหาสารคาม.
- อรรถัย แสงทอง. (2552). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา
สถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย-
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษาโรงแรม
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Risk Management for SMEs Hotel: A case study SMEs Hotel
in Mueang District Surat Thani Province

สุภาพร สาเรศ (Supapon Sares)¹
เดชา โลจนสิริศิลป์ (Deja Lojnsirisilp)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษาโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) ออกแบบระบบบริหารความเสี่ยง และเพื่อการใช้งานกรณีศึกษาโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัยพบว่า 1) ขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมกรณีศึกษา เมื่อลูกค้าเข้ามาพักมีการลงทะเบียน รับเงินมัดจำจากลูกค้า เมื่อลูกค้าคืนห้องพักจะมีการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายบริการอื่นที่ลูกค้าใช้ขณะที่พักเพื่อเรียกเก็บเพิ่ม และคืนเงินมัดจำ หากตรวจไม่พบว่าลูกค้ามีการใช้บริการอื่น แผนกแม่บ้านจะจัดเตรียมห้องพักและเติมวัสดุของใช้สิ้นเปลืองประจำห้องพักไว้บริการลูกค้าใหม่ และทุกสิ้นเดือนจะมีการสั่งซื้อรายการสินค้าสิ้นเปลืองเพื่อเก็บสต็อกไว้บริการลูกค้า 2) ระบบบริหารความเสี่ยงที่พบประกอบด้วย การจัดการเรียกเก็บและคืนเงินมัดจำให้ลูกค้า การสูญเสียรายได้จากบริการอื่น ๆ ซึ่งไม่ทราบและไม่ได้เก็บจากลูกค้าในวันที่ลูกค้าคืนห้องพัก การสั่งซื้อและการสูญหายของรายการวัสดุสิ้นเปลือง ระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่ กำหนดให้มีการนำเครื่องลงลายมือชื่อมาให้ลูกค้าลงลายมือชื่อแทนระบบเอกสารระบบสามารถตรวจสอบลายเซ็นต์ หมายเลขห้องพัก เวลาลงชื่อเพื่อติดตามรายการต่างๆ และการยืนยันตัวตนของลูกค้า ทำให้สามารถบริหารความเสี่ยงได้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการตรวจนับรายการสินค้าและทำบันทึกในระบบพร้อมระบุจุดสั่งซื้อเพื่อแจ้งเตือนการสั่งซื้อ ช่วยลดปัญหาในการสั่งซื้อได้ ระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่สามารถสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ ระบบสารสนเทศทางบัญชี การบริหารความเสี่ยงโรงแรมขนาด SME

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีบริหาร วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีบริหาร วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Abstract

The research on Risk Management for Small and Medium Enterprises in Muang District Surat Thani Province aimed to study 1) the operating process of the hotel business in the case study; and 2) design an accounting information system for risk management for the business. It is a participatory practice research.

The research found that 1) the business operation started when customer checking in, they had to register, paying deposit and when the customers returned the room, there would be a review of the other service expenses that the customer used at the time of the stay for additional charges, and refund the deposit if it was not found that the customer has used other services. The housekeeper would prepare the rooms and replenish the supplies for new customers, and at the end of every month, there would be an order for a consumable item to keep the stock for customer service. 2) The risks found included the collection and refund of deposits to customers, losing revenue from other services that were unknown and not collected from the customer on the day the guest returned the room, the loss of purchasing and consumable items. The new accounting information system required to having a machine for customer to sign instead of the document system. The system could verify the signature, room number when signing up to track various transactions and to verify the identity of the customer, enabling risk management. In addition, it also required to have a product list and record in the system with a point of purchase to notify the purchase, helping reducing the trouble of ordering. The new accounting information system could effectively support the risk management of the hotel business the case studies.

Keywords: Accounting Information System, Risk Management for SMEs Hotel

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้อันเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ประเด็นที่สำคัญ คือ SMEs ไทยเป็นหน่วยธุรกิจที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศสูงที่สุด เมื่อเทียบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดใหญ่ที่ต้องมีต้นทุนการผลิตในด้านเทคโนโลยีการผลิตและเครื่องจักรที่ทันสมัย รวมทั้งวัตถุดิบที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ นอกจากนี้ SMEs ทำให้เกิดการพัฒนาไปตามชุมชนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ นับเป็นการส่งเสริมการกระจายความเจริญไปสู่ชุมชนต่าง ๆ และจากรายงานของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า ในปัจจุบัน SMEs เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญต่อภาวะเศรษฐกิจไทย สะท้อนจากตัวเลขจำนวน SMEs ในระบบเศรษฐกิจไทยทั้งสิ้น 3,004,679 ราย

คิดเป็น 99.7% ของจำนวนผู้ประกอบการทั่วประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับการจ้างงาน SMEs ขยับมาอยู่ที่ 11,747,093 ราย หรือคิดเป็น 78.5% ของการจ้างงานทั่วประเทศ นอกจากนี้ข้อมูลไตรมาส 3 ปี 2560 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ของ SMEs ขยายตัว 5.3% นับเป็นการขยายตัวสูงสุดในรอบ 8 ไตรมาส สอดคล้องกับ GDP ของประเทศ ขยายตัวได้ถึง 4.3% ทำให้สัดส่วน GDP ของ SMEs ขยับมาอยู่ที่ 42.6% ของ GDP ประเทศ หรือคิดเป็น มูลค่ากว่า 1.62 ล้านล้านบาท (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2560)

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยโดยเป็นจังหวัดที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี และมีที่ตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เป็นประตูสู่ภาคใต้โดยมีการคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงได้ทั้งภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามัน

อีกทั้งยังมีแนวทางการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและศูนย์โลจิสติกส์ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนอีกด้วย ในเบื้องต้นของการศึกษาสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวม

หากพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนของจังหวัด (GPP) ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 เท่ากับ 168,086 บาท/คน/ปี โดยเมื่อคำนวณอัตราการเติบโต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2561 ผลิตภัณฑ์มวลรวมมีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.18 ต่อปี ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับอัตราการเติบโตของ GPP ในภาพรวมของประเทศ ซึ่งมีค่าอยู่ที่ร้อยละ 5.13

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามประเภทกิจกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็นภาคการเกษตร ภาคการค้า ภาคการผลิต และภาคการบริการ จะเห็นได้ว่าโดยภาพรวมรายได้ทางเศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในภาคการบริการเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 40.8 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนของจังหวัด หรือคิดเป็น 68,569 บาท/คน/ปี รองลงมาคือ รายได้จากกิจกรรมในภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 28.2 หรือคิดเป็น 47,318 บาท/คน/ปี ส่วนกิจกรรมในภาคการผลิตและการค้า คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 19.3 และร้อยละ 11.8 หรือ 32,432 บาท/คน/ปี และ 19,767 บาท/คน/ปี ตามลำดับ จากการพิจารณาข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในเบื้องต้น จะเห็นได้ว่า สุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพพื้นฐานที่น่าสนใจ เนื่องจากมีอัตราการขยายตัวของจังหวัดใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยในภาพรวมของประเทศ โดยกิจกรรมหลักในพื้นที่จะเน้นไปที่ภาคการบริการ และภาคเกษตร ซึ่งอาศัยศักยภาพพื้นฐานหลักของจังหวัดที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ โดยมีเกาะสมุยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาในพื้นที่ได้เป็นจำนวนมาก ตามรายงานในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมี SME จำนวนทั้งสิ้น 54,609 แห่ง โดยแบ่งเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม (SEs) 54,431 แห่ง และวิสาหกิจขนาดกลาง (MEs) 178 แห่ง โดยอัตราเฉลี่ยการเติบโตต่อปีอยู่ที่ร้อยละ 0.04 คำนวณระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ. 2558 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเติบโตต่อปีในภาพรวมของประเทศ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.92 นั้น จังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีอัตราการเติบโตที่ต่ำกว่าภาพรวมของประเทศ และมีอัตราที่อยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายละเอียดโดยจำแนก SME ตามภาคธุรกิจ SME ในภาคการบริการมีจำนวนมากที่สุดโดยคิดเป็นร้อยละ 47.32 ของจำนวน SME ทั้งหมด มีจำนวน 25,839 แห่ง รองลงมา คือ ภาคการค้า 25,201 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 46.15 ภาคการผลิตจำนวน 3,194 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.85 และอันดับสุดท้าย คือ ภาคการเกษตร จำนวนเพียง 375 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.69 เท่านั้น หากพิจารณาจำนวน

SME ประกอบกับมูลค่า GPP ต่อคนของจังหวัด จะเห็นได้ว่ามูลค่า GPP ต่อคนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีสัดส่วนมากที่สุดอยู่ในภาคการบริการ รวมไปถึงภาคธุรกิจอื่นๆ ก็มีสัดส่วนจำนวน SME ในจังหวัดที่สอดคล้องกับมูลค่า GPP ต่อคนของจังหวัดเช่นกัน (สำนักงานคลังจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2562)

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ไม่จำกัดเฉพาะในอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง แต่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสียหายขึ้นโดยทั่วไปแล้วการบริหารความเสี่ยงเป็นการบ่งชี้การประเมิน และการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง ตามด้วยการประสานการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการตรวจสอบ และการควบคุมโอกาสความน่าจะเป็นและ/หรือผลกระทบของเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีควรมีการบริหารจัดการความเสี่ยงในธุรกิจ เพราะธุรกิจ SMEs ยังคงมีความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ เพื่อให้มีการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ SMEs มีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อรองรับกับสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถบริหารธุรกิจให้อยู่รอดและเจริญเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

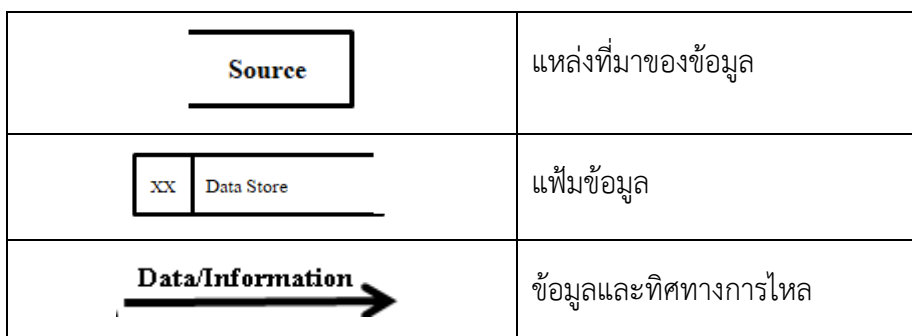
1. เพื่อศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมกรณีศึกษาโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อออกแบบระบบบริหารความเสี่ยง และเพื่อการใช้งาน กรณีศึกษาโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจากโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย พนักงาน ส่วนต้อนรับลูกค้า ฝ่ายการเงินการบัญชี ฝ่ายจัดซื้อ และผู้ประกอบการ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย สมุดบันทึกคำสัมภาษณ์ และผังการทำงาน Flow-chart และ Diagram (DFD) เพื่อใช้บันทึกขั้นตอนการทำงาน เพื่อบันทึกและอธิบายการทำงานจริง ซึ่งประกอบด้วย สัญลักษณ์และคำอธิบาย พอสังเขปดังนี้

ภาพสัญลักษณ์	คำอธิบาย
	ขั้นตอนการทำงาน

ภาพที่ 1 ภาพสัญลักษณ์ Data Flow Diagram (DFD)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่เป็นกรณีศึกษา
2. ศึกษากระบวนการบริหารความเสี่ยงตามหลักสากลทั่วไป
3. สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับระบบบริหารความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่เป็นกรณีศึกษา
4. ออกแบบระบบบริหารความเสี่ยงโดยใช้เทคนิคการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ และผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับระบบบริหารความเสี่ยงที่นำเสนอเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่สัมภาษณ์ โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ มาเป็นหลักในการพิจารณาเสนอปรับปรุงระบบบริหารความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อจากนั้นจึงใช้ข้อมูลความต้องการของผู้ใช้งานตลอดจนผู้บริหารกิจการมาทำการวิเคราะห์ เช่น การทำแบบจำลองขั้นตอนการทำงานของระบบ (Process Model) แผนภาพกระแสข้อมูล (DFD) เป็นต้น เพื่อความเข้าใจง่ายต่อการวิเคราะห์ระบบการจัดการความเสี่ยง และส่วนสุดท้ายของขั้นตอนนี้จะเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปกับผู้รับผิดชอบระบบบริหารความเสี่ยง เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องในส่วนของการวิเคราะห์ระบบบริหารความเสี่ยง

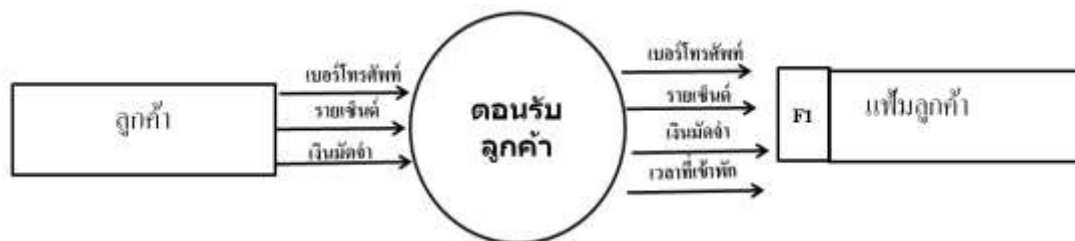
ผลการวิจัย

การศึกษาและออกแบบระบบสารสนเทศทางบัญชีเพื่อบริหารความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมกรณีศึกษาพบว่า ขั้นตอนการดำเนินงาน เมื่อลูกค้าเข้ามาพักต้องมีการลงทะเบียนและเรียกเงินมัดจำจากลูกค้าพร้อมทั้งการลงทะเบียนเข้าพัก มีการคืนเงินมัดจำและคิดค่าบริการอื่นๆที่ลูกค้าใช้บริการเช่นร้านอาหารในโรงแรมในวันที่ลูกค้าคืนห้องพัก แม่บ้านจะทำการตรวจสอบห้องพักและจัดเตรียมห้องพักใหม่ พร้อมทั้งเติมวัสดุของใช้สิ้นเปลืองประจำห้องพักไว้บริการลูกค้าใหม่ ทุกสิ้นเดือนจะมีการส่งชื่อรายการสินค้าสิ้นเปลืองเพื่อเก็บสต็อกไว้บริการลูกค้า ความเสี่ยงที่พบประกอบด้วย การจัดการเกี่ยวกับเงินมัดจำของลูกค้าที่บางครั้งมิได้เรียกเก็บหรือมิได้ส่งคืนลูกค้าแต่มิได้รับแจ้ง การคิดค่าบริการอื่นๆที่ลูกค้าใช้บริการขณะที่พักอยู่ทำให้สูญเสียรายได้ และการส่งชื่อรายการวัสดุสิ้นเปลืองใช้ในห้องพักที่ไม่ครบทำให้ต้องซื้อเป็นกรณีพิเศษที่มีราคาสูงกว่า ระบบสารสนเทศ

ทางบัญชีใหม่กำหนดให้มีการใช้เครื่องลงลายมือชื่อเพื่อให้ลูกค้าลงลายมือชื่อเมื่อเข้าพัก ระบบสามารถติดตามการใช้บริการอื่นๆ เพื่อใช้คิดค่าใช้จ่ายจากลูกค้าเมื่อคืนห้องพักได้ครบถ้วน สามารถติดตามการคืนเงินมัดจำ กำหนดให้มีการตรวจนับวัสดุสิ้นเปลืองและรายการอื่นๆ จัดทำรายการสินค้าในระบบและกำหนดจุดสั่งซื้อเพื่อแจ้งเตือนการสั่งซื้อ ระบบสารสนเทศทางบัญชีใหม่สามารถสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรม กรณีศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบสารสนเทศทางบัญชีเพื่อบริหารความเสี่ยง

ภาพที่ 2 ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับเงินมัดจำ

ภาพที่ 2 เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องเกี่ยวกับการรับและคืนเงินมัดจำของลูกค้ากำหนดให้แผนกต้อนรับต้องให้ลูกค้าลงลายมือชื่อผ่านเครื่องรับลายมือชื่อ โดยกำหนดให้แผนกต้อนรับต้องให้ลูกค้าลงลายมือชื่อเมื่อเข้าพักและเมื่อคืนห้อง แทนการลงลายมือชื่อบนเอกสาร เครื่องลงลายมือชื่อจะมีการบันทึกเวลาซึ่งสามารถนำไปอ้างอิงกับฐานข้อมูลอื่น เพื่อยืนยันความถูกต้องได้

ภาพที่ 3 ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดซื้อ

ภาพที่ 3 กำหนดให้มีการตรวจนับวัสดุสิ้นเปลืองทั้งหมดเพื่อจัดทำรายการสินค้าในระบบทั้งหมดและกำหนดจุดสั่งซื้อให้กับทุกรายการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงด้าน 1) การสูญหายของสินค้า 2) จุดสั่งซื้อจะช่วยลดความเสี่ยงที่รายการสินค้าขาดทำให้ต้องมีการซื้อที่แพงกว่าปกติ จุดสั่งซื้อสามารถเพิ่มลดได้ตามความเหมาะสมในอนาคต

ภาพที่ 4 ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการคิดค่าบริการภัตตาคาร

ภาพที่ 4 กำหนดให้พนักงานแผนกภัตตาคารของโรงแรม ต้องนำเครื่องลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ลูกค้ากรอกเบอร์ห้องพักและลงลายมือชื่อผ่านหน้าจอทุกครั้ง ระบบจะสามารถตรวจสอบลายมือชื่อที่ให้ไว้ตอนเข้าพักและหมายเลขห้องพักเพื่อยืนยันความถูกต้อง และบันทึกค่าใช้จ่ายไว้เพื่อเรียกเก็บจากลูกค้าเมื่อลูกค้าคืนห้อง

สรุประบบสารสนเทศทางบัญชีที่ออกแบบใหม่ช่วยบริหารความเสี่ยง 1) เกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินมัดจำและคืนเงินมัดจำให้ลูกค้า 2) ลดความเสี่ยงเรื่องการจัดซื้อรายการวัสดุสิ้นเปลืองสำหรับใช้ในห้องพักและอื่นๆ และ 3) ช่วยบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการคิดค่าบริการอาหารที่ลูกค้าใช้บริการขณะพักอยู่ที่โรงแรม

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมกรณีศึกษา

เมื่อลูกค้าเข้ามาพัก พนักงานแผนกต้อนรับต้องมีการลงทะเบียนและให้ลูกค้าลงลายมือชื่อในเอกสาร พร้อมรับเงินมัดจำจากลูกค้า จากนั้นจะส่งสำเนาเอกสารและเงินให้แผนกบัญชีเพื่อลงบัญชีเก็บเอกสาร

เมื่อลูกค้าคืนห้องพัก แม่บ้านจะทำการตรวจสอบห้องพักและแจ้งให้แผนกต้อนรับทราบ แผนกต้อนรับจะนำสำเนาเอกสารลงทะเบียนของลูกค้าลงชื่อและเบิกเงินจากแผนกบัญชีการเงินเพื่อคืนให้ลูกค้า พร้อมคิดค่าใช้จ่ายบริการอื่นๆ ที่ลูกค้ามีการใช้บริการขณะที่พักอยู่ในโรงแรม

แผนกแม่บ้านจำทำการทำความสะอาด จัดเตรียมห้องพักใหม่และเติมวัสดุของใช้สิ้นเปลืองประจำห้องพักไว้บริการลูกค้าใหม่ ทุกสิ้นเดือนจะมีการสั่งซื้อรายการสินค้าสิ้นเปลืองเพื่อเก็บสต็อกไว้บริการลูกค้า

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง มีดังนี้

1. ปัญหาการรับเงินมัดจำและการคืนเงินมัดจำ พบว่า มีความเสี่ยงในกรณี เช่น พนักงานลืมเก็บเงินมัดจำจากลูกค้าแต่มีการเบิกเงินคืนให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าคืนห้องพัก พนักงานเก็บเงินมัดจำแต่ไม่ได้ส่งมอบพนักงานเบิกเงินมัดจำแต่ไม่ได้ส่งคืนให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าคืนห้องพัก

2. ปัญหาการจัดซื้อวัสดุสิ้นเปลือง พบว่ามีความเสี่ยงเกี่ยวกับรายการบางรายการไม่มีการจัดซื้อ ทำให้ไม่มีให้บริการลูกค้าในห้องพัก และต้องซื้อเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งมีราคาต่อหน่วยสูงกว่าการซื้อประจำเดือนที่มีปริมาณมากและได้ส่วนลด

3. ปัญหาเรื่องลูกค้าใช้บริการภัตตาคารของโรงแรมแต่ไม่ได้เรียกเก็บเมื่อลูกค้าคืนห้อง พบว่าบางครั้งลูกค้ามีการใช้บริการภัตตาคารของโรงแรมขณะที่เข้าพัก และนิยมชำระค่าบริการเมื่อวันที่ย้ายคืนห้องพักแต่

พนักงานของโรงแรมไม่ทราบข้อมูลและไม่มีการคิดค่าใช้จ่ายส่วนนี้ ทำให้โรงแรมมีความเสี่ยงที่จะสูญเสียรายได้ส่วนนี้

ตอนที่ 2 ระบบสารสนเทศทางบัญชีเพื่อบริหารความเสี่ยง

เรื่องเกี่ยวกับการรับและคืนเงินมัดจำของลูกค้า กำหนดให้ใช้เครื่องลงลายมือชื่อที่เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถบันทึกเวลานำไปอ้างอิงกับฐานข้อมูลอื่นเพื่อยืนยันความถูกต้องของการเข้าพักลายเซ็นของลูกค้าและหมายเลขห้องพักสามารถใช้การยืนยันตัวตนในการใช้บริการอื่นๆของโรงแรมได้ด้วย

เรื่องความเสี่ยงเกี่ยวกับการคิดค่าบริการภัตตาหารของโรงแรม กำหนดให้พนักงานแผนกภัตตาหารของโรงแรม ต้องนำเครื่องลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ลูกค้ากรอกเบอร์ห้องพักและลงลายมือชื่อผ่านหน้าจอทุกครั้ง ระบบจะสามารถตรวจสอบลายมือชื่อที่ไว้ตอนเข้าพักและหมายเลขห้องพักเพื่อยืนยันความถูกต้องและบันทึกค่าใช้จ่ายไว้เพื่อเรียกเก็บจากลูกค้าเมื่อลูกค้าคืนห้อง

เรื่องการบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดซื้อ กำหนดให้มีการตรวจนับวัสดุสิ้นเปลืองทั้งหมดเพื่อจัดทำรายการสินค้าในระบบทั้งหมดและกำหนดจุดสั่งซื้อให้กับทุกรายการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงด้าน 1) การสูญหายของสินค้า 2) จุดสั่งซื้อจะช่วยลดความเสี่ยงที่รายการสินค้าขาดทำให้ต้องมีการซื้อที่แพงกว่าปกติ จุดสั่งซื้อสามารถเพิ่มลดได้ตามความเหมาะสมในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการใช้งานวิจัย ควรมีการศึกษาและนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการด้านการรักษาความปลอดภัยของลูกค้าเกี่ยวกับการใช้บริการสระว่ายน้ำ และอื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. คำแนะนำเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ Big Data ในการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการใช้บริการของลูกค้า

บรรณานุกรม

- Saengchai, S., Mitprasat, M., & Jermsittiparsert, K. (2019). How the Adoption of Sustainable Technology Affects the Organizational Performance of SMEs in Thai Sports Industry. *Journal of Human Sport and Exercise*, 14(5 Proc), S2157-S2171. DOI: 10.14198/jhse.2019.14.Proc5.36.
- The Surat Thani Provincial Office of the Comptroller General. (2019, 8 June). *A General Information and Economy in Surat Thani Report*. The Comptroller General's Department. Retrieved from <http://www.oic.go.th/INFOCENTER2/298/>
- The Office of Small and Medium Enterprise Promotion. (2017, 23 May). *Situation of Small and Medium Enterprise Thailand Monthly Report*. Retrieved from <https://www.sme.go.th/th/download.php?modulekey=215&cid=0>

Received: June 5, 2022

Revised: June 18, 2022

Accepted: June 27, 2022

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

ปิยฉัตร ล้อมขวการ*

ชื่อเรื่อง: สื่อดิจิทัล : นวัตกรรมสื่อสารเพื่อ
การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
Digital Media: Innovative Communication
for Community Sustainable Development

ผู้แต่ง: กมลรัฐ อินทรทัศน์ (Kamolrat Intaratat)

ปีที่พิมพ์: พิมพ์ครั้งที่ 1 (มกราคม 2560)

พิมพ์ครั้งที่ 2 (มกราคม 2561)

จำนวนหน้า: 250 หน้า

สำนักพิมพ์: บริษัท สันทนาการพิมพ์ จำกัด

ผู้จัดจำหน่าย: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทนำ

“สื่อดิจิทัล : นวัตกรรมสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” นับว่าเป็นหนังสือเล่มแรกของประเทศไทยและในแวดวงภูมิภาคอาเซียนและเอเชียที่มีการบูรณาการศาสตร์หลักด้านการสื่อสารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะสื่อดิจิทัล และศาสตร์ด้านการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนา กลุ่มชายขอบ (marginal group) หรือกลุ่มที่โอกาสน้อย (the less group) ที่เชื่อมร้อยบริบทโลกจากองค์การสหประชาชาติหลากหลายหน่วยงาน เช่น UNESCO, UMWOMEN, ITU, APT, FAO บริบทภูมิภาค เช่น ASEAN Foundation, ASEAN Secretariat Office, SEMEO, SEARCA บริบทเชิงนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) กรมพัฒนาและคุ้มครองสตรีและเด็ก กระทรวงพัฒนาความมั่นคงมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมการศึกษานอกโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ หลอมรวมสู่ชุมชนโดยเฉพาะชุมชนที่เป็นกลุ่มชายขอบของประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ในการใช้สื่อดิจิทัล เพื่อการพัฒนาตนเองและชุมชนภาพรวมทั้งในมิติของการ “รู้จัก รู้ใช้ และรู้พัฒนา” บนฐานคิดตามปรัชญา

* รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องอย่างลงตัวทุกระดับ คือ ตั้งแต่ระดับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ในปัจจุบัน (ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564) และระดับโลก คือ แผนการพัฒนาย่างยั่งยืนร่วมกัน (SDGs) ดังข้อสรุปโดยสังเขปของแต่ละบทต่อไปนี้คือ

บทที่ 1 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยกล่าวเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับสากล (SDG: Sustainable Development Goals) และแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อการพึ่งตนเองของประเทศ ไทยตามแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) สำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินงานที่จะทำให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มใช้ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2573 หรือ ค.ศ. 2030 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี

บทที่ 2 สื่อดิจิทัล นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับสื่อดิจิทัล: เพราะสื่อดิจิทัลนั้นเป็นทั้งเครื่องมือและนวัตกรรมการสื่อสารอีกประเภทหนึ่งของชุมชน เพราะสามารถส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองได้ อย่างเป็นรูปธรรม และเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวิถีชีวิตของผู้คน ตลอดจนปรากฏการณ์ความท้าทายต่างๆ ที่จะต้องหาวิธีการในการให้ชุมชนสามารถที่จะใช้งาน หรือใช้ประโยชน์จากสื่อดังกล่าวได้อย่างเท่าทัน เท่าเทียม และมีประสิทธิภาพร่วมกัน

บทที่ 3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อดิจิทัล โดยภาพรวมจะเป็นการแบ่งตามวิวัฒนาการของสื่อดิจิทัลที่มีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลักคือ คือ 1) กลุ่มทฤษฎีที่เชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถชี้นำ สังคม และวัฒนธรรมได้ 2) กลุ่มทฤษฎีที่เชื่อว่าสังคมและวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 3) กลุ่มทฤษฎีบูรณาการ : เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร สังคม และวัฒนธรรม หนังสือเล่มนี้จะกล่าวเฉพาะแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับสื่อดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัลในบริบทของนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนภายใต้ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ชุมชนใช้สื่อดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการพัฒนาตนเอง และพัฒนาชุมชนของตนโดยรวม

บทที่ 4 กลยุทธ์การใช้สื่อดิจิทัล ด้วยความแตกต่างของชุมชนแต่ละชุมชนที่มีรากฐานของสังคม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน การออกแบบกลยุทธ์การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการพัฒนาแต่ละชุมชนในการสร้างงาน สร้างอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกันอย่างยั่งยืนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เพื่อให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนาตนเองและชุมชนตนเองได้

บทที่ 5 กรณีศึกษาสื่อดิจิทัล กรณีศึกษาที่เป็นตัวอย่างของความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมในบริบทต่างๆ เกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัล: นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาชุมชนและสังคมโดยภาพรวมอย่างยั่งยืนร่วมกัน โดยแบ่งออกเป็นกรณีศึกษาจากต่างประเทศและในประเทศไทย

บทที่ 6 สรุปสื่อดิจิทัล กว่หนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา ด้วยความมุ่งมั่นของรัฐบาลไทยที่ต้องการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยให้มีความเป็นอยู่ที่ดียิ่งๆ ขึ้น เริ่มที่การลดช่องว่างการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ในกลุ่มประชาชนทุกระดับ ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเครือข่ายสารสนเทศได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน บนพื้นฐานความปลอดภัยและการรู้เท่าทันสื่อ ที่เน้นความร่วมมือของหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานรัฐ หน่วยงานพัฒนาเอกชนและองค์กรชุมชนอย่างต่อเนื่อง

บทสรุป

“สื่อดิจิทัล : นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” เกือบ 2 ทศวรรษของการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการพัฒนาชุมชน สื่อดิจิทัลนับว่าเป็นหนึ่งในนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะชุมชนชายขอบอย่างแท้จริง สื่อดิจิทัลได้เอื้อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนผ่านการพัฒนาอย่างทั่วถึงในขณะที่ชุมชนยังคงสามารถคงอัตลักษณ์และศักดิ์ศรีของตนเองไว้ได้อย่างยั่งยืน หนังสือเล่มนี้จึงเปรียบเสมือนการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสื่อดิจิทัลเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม ที่เริ่มตั้งแต่เข้มทิศการพัฒนาของมนุษยชาติร่วมกัน (SDGs) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ความร่วมมือของหน่วยงาน เครือข่ายภาคีทุกระดับตั้งแต่ระดับโลกถึงระดับพื้นที่ และที่สำคัญที่สุดคือ **“อาสาสมัคร ICT ชุมชนทั่วประเทศ”** ที่อาสาในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการพัฒนาชุมชน เพื่อการเปลี่ยนผ่านชุมชนสู่โลกใบใหม่อย่างประสบความสำเร็จร่วมกันมากกว่า 1 ทศวรรษ ด้วยความสำเร็จดังกล่าวผนวกกับภายใต้นโยบาย Thailand 4.0 ที่เน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยนวัตกรรมอย่างยั่งยืนร่วมกัน.....**สื่อดิจิทัลจึงเป็นนวัตกรรมการสื่อสารที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องและลงตัวที่สุดในปัจจุบัน เพราะชุมชนสามารถเข้าถึงสื่อ...ใช้สื่อ... และเป็นเจ้าของสื่ออย่างแท้จริง....**